

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A legfőbb hadur ajándéka.

Budapest, október 20.

(v.) Van már katonai reform!

Mialatt a kilences-bizottság kinkeserves tanácskozások során fürta, faragta, csiszolta programját; mialatt a magyar nemzet közvéleménye, hol aggódva, hol keserű türelmetlenséggel leste, mikor fog valahára a merev változatlanóságban megtespedt hadsereg az új eszmék számára megnyitni; mialatt kétség és reménykedés között hanykódott a viharosan zajló nemzeti lélek: — a legfőbb hadur azalatt gondolt, észrevétlenül előkészített és meglepetésszerűen el is rendelt egy katonai reformot, amely bizonyára korszakos jelentőségű lesz a hadsereg történetében.

Síessen neki valami módon szert tenni a hadsereg rendeleti közlönyének épp most megjelent legújabb számára, amely hirt ad hivatalos formában e nagyszabású reformalkotásról. A legfőbb hadurnak e váratlan elhatározása azt a jóleső meggyőződést fogja mindenütt kelteni, hogy a maradiságnak khinai fala, amely a hadsereget övedzi, talán már nemcsak a le fog omlani, mert ime maga a legkegyelmesebb fővezér út rajta rést, amelyen át betódulhat ama dohos szervezetbe az új időknék vérpezsdítő, üde szelleme.

A korszakos reformról magunk alig is merünk véleményt alkotni. Az újítás annyira elkábit nagy szabásával és merészségével, hogy értékelését nem merjük a saját gyarló ítéletünkre bízni, hanem kölcsönkérjük és ideiktatjuk a kivált katonai dolgokban mindig kitűnően értesült s higgadt politikai judiciumáról méltán híres *Pester Lloyd*nak a reformra vonatkozó szakvéleményét. Laptársunk ezeket írja:

— Laikus felfogás szerint talán csekély jelentőségűnek fogják az elrendelt reformot mondani; ámde *katonai szempontból* egészen más alakot ölt az újítás. A csapatok ilyen *külsőségek* iránt *rendkívül fogékonyak* s valósággal

kitüntetést látnak bennük, amelyet *örömmel köszöntenek* s amely *büszkeséggel* tölti el őket. Az ily *külsőségek erkölcsi értékét* nem szabad csekélyre taksálni, mivelhogy az ő révükön lényegesen fokozódik a *katonai önérték*, a *szolgálathoz való kedv* s a *becsvágy*, mely tulajdonosságok manapság a csapatok harcatermettségének szempontjából nemcsak hasznosak, hanem elkerülhetetlenül szükségesek is.

Igy értékelí félhivatalos laptársunk a katonai reformot. Ha két ízben is nem beszélne *külsőségről*, azt kellene hinni, hogy ő felsége a magyar vezényleti nyelvet rendelte el; az az elragadó hév, az a költői lendület, mely a reform e jellemzésében lüktet, valóban ilyen mélyreható változtatást szuggeral. Ám a vezényleti nyelv nem *külsőség*. A reform lényegét tehát egyebütt kell keresnünk. Hogyan is mondja tisztelt laptársunk? Hogy a csapatok az újítást örömmel és büszkeséggel üdvözölt kitüntetésül fogják tekinteni? Hogy e reform nyomán fokozódni fog katonáink önértete, a szolgálathoz való kedve és ambíciója? E világos körülírásból önkönnyen bizonyára már eltalálták, miről van szó. A magyar cimerről s a magyar lobogóról, ugy-e bár? S talán még arról is, hogy a magyar csapatoknál ezental a Gotterhalte helyett a minden hazafiai szívet edesen megdobogtató Szózat fog felhangzani? Ah valóban csak az ilyen változatra illik rá az az emfaticus értékelés, amely kitüntetésről, örömről, büszkeségről, az önérték és a becsvágy fokozásáról, a hadi szolgálat lelkes megkeveléséről beszél... De ne taposoljanak még, kérem, hanem nézzék meg velünk együtt közelebből a legfőbb hadurnak ilyen csapongó ujjongással fogadott rendeletét.

A rendelet azt adja tudtul mindeneknek, akiket illet, hogy a *szekekerész-csapat* a *közönséges bakacsákók helyett ezental fekete lószőr-bokrétával ellátott új csákót fog viselni.*

Chlopy óta ez az első megnyilatkozása a hadsereg vezérletének. Hát nem gyönyörű

dolog ez? Ha kérdezik önöktől, miben áll hát az a katonai copf, amelynek pusztá emlegetése is mérgecs kacsajt vált ki minden magyar embertől, csak mutassanak rá erre a rendeletre. Minden elvesztett és elvesztendő csatájának a hadseregnek roppant bőbeszédűséggel magyarázza meg ez a szákszavu rendelet.

Az Isten szerelméért, generális urak, önök találnak mostanában időt és kedvet a szekekerészcsákókról való töprengésre? Mikor a monárkia egyik állama zugulódva ostromolja a véderő avult szervezetét s a nemzeti ellentállás legvégső fegyvereihez nyulva a katonai szellemnek a nemzeti erővel való megedzését s megújodását követeli, akkor az egyetlen reform, amelyet önök kitalálnak, az, hogy a fuvézerek csákóját lófarkkal ékesítik! De, uraim, hiszen ez már nem is operett többé, hanem bohózat, tele politikai trágársággal és olyan burleszk komikummal, amely jobban megkacagtatja a felnött embereket, mint a lisztes ábrázatu cirkuszbeli bohócok hóboros cigánykerete a gyermekeket.

Igazán áll az embernek az esze e dolgok láttára. A hadsereg nem kap unjocot, a kincstár nem kap adót, a király nem kap kormányt, a törvényhozási gépezet szünetel, a monárkia közjogi szerkezete baljóslatuan recseg minden ízében, a véderő politikai konfliktusba jut a magyar nemzettel: — s a hadvezérlet a szekekerészcsákót találja sürgösen reformálandónak.

Avagy talán nem is olyan bolond ez a dolog. Lehet ám ebbe mélyebb értelmet is magyarázni, ha azt a szándékot feltételezzük a hadvezérletnél, hogy e rendeletével előre jelezní kívánta a szabadelvűpart katonai programjára adandó feleletét. Mert feleletnek elég világos és elég drasztikus, ha mialatt a magyar nemzet visszafojtott lélekzettel lesi felülről a döntő szót, a legfőbb hadur a szekekerész-csapat felé fordulva, így szól:

— Lófark a csákódra!

TÁRCA

A vén ló.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Zöldi Márton*.

Lovakról beszélünk a kaszinóban. Természetesen minden cigány a maga lovát dicsérte.

— Ámbár, — szokta Farkas bácsi mondani, — ha lórol van szó, minden ember cigány.

Az ispán a hátsalovát magasztalta:
— Ugy fut, mint az agár, pedig jóformán csikó. De olyan familiából való.

Az öreg csendbiztos a makra pipáját tömöggette s minden aprópót nélkül odaszólt:

— Százesztendő lovat én is csak egyszer láttam életemben.

— Százesztendőt? — kérdeztük esodálkozva.

— Lehetett valamivel több is, de tudjátok, nem szeretem elvetni a sulyokt.

A megyei főállatorvos méltatlankodva kelt fel.

— Ilyet ne mondj — kiáltotta ráspolyozásra emlékeztető rekedt hangján — ez halomra döntő a tudomány összes tapasztalatait. A ló átlagos életkora harminc esztendőn innen van. Ezt én értem.

A csendbiztos rágyujtott.

— Hát, decsém, — válaszolta — én nem tudományból beszélek, hanem tapasztalásból. A tudomány csak úgy ér valamit.

— Sütve?

— No igen, azért mondják: süsd meg a tudományodat.

Az ispán visszatért a lóhoz s gunyosan kérdezte:

— Hol látta, Pali bácsi, azt a százesztendő lovat? A panorámában?

— Dehogy, ott állott az udvaromon, szép almásszürke.

— Mikor?

— Lehet vagy nyole esztendeje. A lovaspandurok hozták be. Gyanus volt. A Berek Zsófi háza előtt találták egy fához kötve, a Berek Zsófi meg szeretője volt a Csoda Ferinek, a híres lóköltőnek. Azt is behozták. Vallatorra fogtam.

„Na, fiam“, kérdeztem, „adj számot, hunnan szerzedet ezt a helyős almásszürkét. Ugyis tudom, hogy nem igaz uton jutottál hozzá.“

„Csoda Feri a fülét se billentette, hanem elővette a pakszust s megmutatta. Rendben volt. Semmi kaparás, vakarás nem látszott rajta.“

— De hát kitől vette? — kérdeztem.

— Mindenről számot adok, csendbiztos uram, — válaszolta hetykén a nagy lóköltő. — Az igaz jószágot könnyű igazolni. Most Szent Mihálykor lesz hat esztendeje, hogy a *Kerekfejű* kocsmáros-tól vettem Darackán. Meg lehet tudakolni tőle, nincs mesze.

— Nem sajnáltam a vesződéséget, — folytatta a csendbiztos, — befogattam a bricskába, magam mellé ültettem Csoda Ferit. Az almásszürkét a saroglyához kötöttem. A Kerekfejű kocsmáros holtárszegen találtuk. Alig tudtam bele lelket verni. Csak bántam nagy halszemeivel, akármit szóltam. Azt se tudta, fiu-e vagy lány. Hanem mikor azt kérdeztem tőle, hogy ő adta-e el az almásszürkét Csoda Ferinek, egyszerre mindenre pontosan emlékezett. Hirtelen tőkőzött lett.

— Már hogyné tudnám, persze hogy tőlem

vettem. Ennyiért meg ennyiért, itt meg itt, ekkor meg ekkor. En fizettem az áldomást, három liter sillent. Olyan igaz, mint hogy egy Isten van az égen. Nem vennék én hazugságot a lelkemre egy egész ménésért.

— Jó, jó, hát kigyelmed kitől vette ezt a lovat? tudakoltam tőle.

— En? Hát ugyan kitől vettem volna mástól, mint az öreg Zsiga cigánytól. Megkövetem szépen a csendbiztos urat, nem is érdemes mástól lovat venni. Igaz, hogy köztözní való gazember, a szeme fehérijét is kilopja az embernek, de ami a lovat illeti... Nyole esztendeig volt nálam az almásszürke.

— Elmentem Zsiga cigányhoz. A vén lókupeet éppen akkor javában rázta a hideg.

— Jaj, csendbiztos uram, — jajgatott keservesen, — nem tudna valamí jó doktort? Mert a lódoktor, aki kurál, olyan keserű medicinát ad, hogy a ló is megántul tőle.

— Jó, jó, — mondtam, — előbb arról adjon számot, hogy honnan került az almásszürke, amit a Kerekfejűnek adott el?

— Az almásszürke? Jaj, tudom már, vakuljak meg, ha nem tudom. Azóta se volt olyan almásszürkém. Máig is bánom, hogy eladtam. Kilenc esztendeig jártam vele. Így görbüljek meg, ha nem igaz. Aztán milyen olesón adtam, majdnem, hogy ingyen. Százhusz forintért. Jól járt az a részeges Kerekfejű. Nem is érdemelte meg azt a lovat.

— Hát kigyelmed kitől vette?

— A Lájbis leigéri, a botos zsidótól, a mesgyés-szomszédomtól. Be akart vele csapni, de nem hagytam magam. Három hétig alkudtam rá, a bór is majd lement a könyökömről, annyit rimánkodtam neki. Mert a Lájbis nagyon ki tudja

BELFÖLD

A delegációk összehívása. Bécsből táviratozva tudósítunk, hogy a külügyminisztériumban már javában dolgoznak az egybehívandó delegációk elé terjesztendő munkálatokon, noha a magyarországi politikai helyzetre való tekintettel a delegációk összehívásának időpontját még nem lehet megállapítani. Ha a közelebbi hetekben úgy alakulnak a viszonyok, hogy a magyar törvényhozás megválaszthatja a delegáció tagjait, akkor közvetlenül azután egybehívják a delegációt, azonban már most megtették az előkészületeket arra az eshetőségre, hogyha az idén a közös ügyeket nem sikerül törvényhozás útján elintézni.

Nessi Pál beszámolója. Nessi Pál, a tabi kerület népszerű képviselője vasárnap számolt be választókörletének egyik nagyobb községében, Karádon. Ma folytatva beszámoló körútját s Csepel és Teleki községeket látogatta meg. A választópolgárok, a kerület népe nagy lelkesedéssel, magyaros, szives vendéglátással fogadta képviselőjét s nagy figyelemmel hallgatta beszédét. Nessi beszámolójában hangzott, hogy a nemzet törvényes jogaiért tovább is rendületlenül harcol s elvárataival a magyar vezényelti nyelvi nélkül nem adják fel a harcot. A választók nagy lelkesedéssel fogadták képviselőjük kijelentéseit s mindenütt bizalmat szavaztak neki. A tabi választókerület minden községe a függetlenségi párt elveit vallja s becsülettel hitelt tart a függetlenség lobogó mellett. Azok a községek, melyekben Nessi Pál megfordult, egyhangú határozattal kimondták, hogy választás esetén még fűverdíjat sem fogadnak el képviselőjüktől.

A válság.

Budapest, október 20.

Lukács László ma déli félegykor megjelent a király előtt és előterjesztette a kilences-bizottság katonai programját. A király átvette a jelentést és fenntartotta magának a döntést.

Punktum. Egy napra ez elég, ha a magyar válság elintézéséről van szó.

Most pedig számoljunk be a mai hír hatásáról s a benyomásokról, melyeket itthon keltett. Döntés még mindig nincs. Mit jelent ez? Van egy optimista és egy pesszimista felfogás, de lehet, hogy az igazság a közepe van s a döntés elhalasztását se egészen jó, se egészen rossz jelnek venni nem szabad. Az optimisták azt mondják, hogy mára döntést nem is lehetett várni. Az csak természetes, hogy a király nem dönthet nyomban, mikor a kilences-bizottságban módosított katonai programot átveszi. Előre számolni kellett azzal, hogy a

király ezt a programot áttanulmányozza Beckel, Weyersheimballyal, Koerberrel s akik már neki a tanulmányozásában segédkezni szoktak. Ha átvette a programot, legalább huszonnégy órát vesz magának a gondolkodásra is. Így tehát az egymagában nem tekinthető rossz jelnek, ha a király ma még nem döntött. Lehet, hogy holnap már dönt. Az persze megint más kérdés, hogy kedvezően fog-e dönteni vagy sem? Egyáltalán nincs kizárva, hogy a program áttanulmányozása után a király megint a merev visszautasítás álláspontjára fog helyezkedni. De azt viszont nem szabad apodiktikusan kimondani, hogy miután a király ma nem döntött, tehát a korona álláspontjához simított katonai programot sem találta még elfogadhatónak.

Ezzel szemben a pesszimisták így argumentálnak:

Nem szabad azt szósz szerint venni, hogy Lukács László felvitte a királyhoz a nagynehezen egységesre faragott katonai programot. Az a program hamarabb a királynál volt, mint Lukács László. Van Béccsel elég gyors érintkezés és a kilences-bizottság programja azon melegen telefonálódott a kabinetirodának, mely aztán német fordításban elejbe terjesztette a kigondoló-bizottság munkálatát a legmagasabb felülbíró-bizottságnak. Ismerte és áttanulmányozta azt a programot már tegnap este a király és az ő osztrák tanácsa. Ha nem így volna, Koerber ur nem utazhatott volna el ma reggel Triesztbe, ahol az ő vízi druzsáját, a Koerber-hajót eresztik vízre. De elutazhatott, mert ő tudta leghamarabb, hogy döntés ma még nem lesz, s annak a rakoncátlan néptörzsnek kedvéért a Koerber-hajó vízrebocsájtásától csak nem fog elmaradni. Várjon a néptörzs! Az tehát ki van zárva, hogy a döntésnek azért kellett volna későbbre maradnia, mert a korona még csak ma ismerhette meg a kilences-bizottság munkálatát. Szó sincs róla. El kellett maradnia azért, mert a kigondoló-bizottság engedékenységse megővelte az osztrák tanácsosok étvágyát s úgy gondolkodnak, hogy ha az a bizottság az első üzenetere lejjebb akasztotta követeléseinek kosárát, hát akasztja majd még lejjebb is, egészen odáig, ahol a chlopy-i hadiparancs van. El kellett maradnia a döntésnek, mert az osztrák felülbíró-bizottság a tapasztalt engedékenységtől felbátorítva, most megint újabb követelésekkel akar előállani s talán már holnap elő is áll. S el kellett végre maradnia a döntésnek azért is, mert a koronának s a hadvezetésnek nyilván az se igen tetszik, hogy a sok ujoncal együtt át kelle-

tartani az arát. Azt el lehet küldeni a vásárra. Meg van kenve minden írral-hájjal.

— Atmentem Lájbis Icighez, — folytatta a csendbízott. — Eppen imádkozott. Vagy egy negyedóráig kellett várni, míg abbahagyta az istenes munkát. Tudakoltam az almásszürkét. Megkérdeztem: maga adta el a Zsiga cigányoknak? — Micsoda almásszürkét? — kérdezte gondolkozva?

Aztán a homlokára ütött. — Tudom, hogyné tudnám, azt az almásszürkét... igen... amit én adtam el... igen... Pörölt is velem a feleségem, hogy minek adtam el. Mert az olyan jó lovat vétek eladni. Isten ellen való vétek. Igaz, hogy kancsa volt, de nagyszerű állat... Tíz esztendeig húzta a kocsimat egyik vásárról a másikra. Nem kellett annak ostar. Csak azt mondtam: gyi te, szürke, gyi! S ment, mint a gőzös...

— Hát maga hol szerezte, kitől vette? — Már hogy én kitől vettem? — A szárazmólnártól vettem, a Totyok Illéstől, akit most harmadéve a guta ütött meg feloldalt.

— A gutaütött szárazmólnár, mikor felkerestem, — folytatta a csendbízott, — alig tudta a nyelvével mozgatni. Csak behegett, dadogott s rázta a fejét. De amint az almásszürkét tudakoltam, egyszerre megjött a száva. Olyan simán beszélt, mint a főjegyző a megyegyűlésen. Mindenre híven, pontosan emlékezett. Az almásszürke, — mondotta — tizenkét esztendeig volt a birtokában, nem is adta volna el soha, de pénzre volt nagy szüksége, mert mi tőrés-tagadás, a fiát kellett a katonaságtól kiváltani. Ezért adta el csupán, különben máig is nála lenne. Arra a kérdésemre, hogy ő kitől vette, azt felelte nagy határozottsággal, hogy a szánta Kovácsotól. Felkerestem a szánta Kovácsot, aki esküdtő égre-földre, hogy tizenhárom esztendeig volt az almásszürke tulajdonosa, s világosan emlékezett, hogy a ragyás tyukasztól vette, azzal

eszerlette egy kese paripárért. Harmincöt forintot fizetett rá, s ráadásul megvasaltam a kocsját kerkeket. A ragyás tyukásztól szóról-szóra megerősítette a vallomást. Ő — mondotta — tizenegy esztendeig volt a gazdája, s a pupos mézáróstól vette... Erre — mondotta — minden perében kész a hitet letenni, mert az igazságra megoskúdni nem vétek.

— Már esteledett — folytatta a csendbízott — kezdtem egy kis számadást tartani. Csoda Ferinél hat esztendeig volt az almásszürke, a Kerekfejű koszmárosnál nyolc esztendeig, a Zsiga cigánynál kilenc esztendeig, a Lájbis Icignél tíz esztendeig, a szárazmólnárnál tizenkét esztendeig, a szánta Kovácsnál tizenhárom esztendeig, a ragyás tyukásztól tizenegy esztendeig. Plajbászt vettem elő, s összeadtam az esztendőket. Hetvenhárom esztendő jött ki. Még vagy három helyre elmentem, s már jóval felül volt a százesztendőn. Csoda Feri gu-nyosan پسlogott felém. Megyünk még valahová? — kérdezte vigyorogva. — Engemet a guta kerületet dühömben.

— Egy tapodtat se, — mondottam — hanem egyet mondok neked Feri. Új fel erre a lóra, s vágtaass el vele izibe, de ugy, hogy ne kerüljön többet a szemem elé. Mert ha még egyszer együtt találak ezzel a vén gestével, olyan huszonötöt csapatok ríd, hogy tevérek között is megér ötvenet. Ertetted? — Feri összeütötte a bokáját, s nem kérte magát kétszer.

A csendbízott elvégezte elbeszélését. A pipája elaludt, s ő a markába verte a bagót. Nagy csön-
desség állott be. A csendbízott szóialt meg újra:

— Igaz a, majd elfelejtettem, az ispán lova ennek az almásszürkének a csikója. Jó familiából való...

— Nagyot nevetünk. Az ispán fülig pirult. Jobban restelte a dolgot, mintha azt sütötték volna ki rá, hogy lopta a lovat...

jen venni azt a veszedelmes ujoncot is, aki a belügyminisztérium székében talán még mindig nemzetiszínű kardbajtokról, magyar vezényleti nyelvről, a Presse által kikaparandó új memorandumokról szóné rebellis álmait. Mert nagyon valószínű, hogy Apponyival együtt még az ujoncokat se veszik odafele olyan szívesen.

Igy áll egymással szemben az optimisták és a pesszimisták felfogása. Melyik az igaz, melyik nem: kiderül holnap vagy holnapután. Lehet, hogy egyik sem talál az igazsághoz, mely — ismételjük — ott lehet valahol a közepe. Egy azonban bizonyos. Az Apponyi sajtója ma már rendelkezik a nagy változáshoz: engesztelékeny hangokat talál, mikor a többségről s annak programjáról beszél, nekiszegzi az obstrukció folytatásának azt a közvéleményt, melyet eddig óvakodott citálni s szépen esendően hozzáfog a helyek elfoglalásához is. Azt egészen természetesnek találja, hogy a belügyi tárcát Apponyi vegye át. Ezt a politikai erkölcs folyományának hirdeti. Hogy mért éppen a belügyi tárcát szánja a politikai erkölcs folyományaként Apponyinak s mért nem a honvédelmit, holott katonai dolgok körül folyt a harc, azt a Hazánk meghagyja résznek. Hadd törje rajta fejét a tisztelt közvélemény. De Apponyi számadása elintéztetvén, a Hazánk tovább megy a helyfoglalásban. Nagy dícsérettel emlékezik meg Darányi Ignácra s az ember már azt kezdi hinni, hogy nini milyen mértékletesnek a volt mérsékeltek, ha Apponyit behozták, már nem is akarják Darányit kiturni! Ó dehogyan! Azért dícséri Darányit, mert „mely sajnálattal“ értesült, hogy „Darányi semmiesetre sem vállal tárcát az új kabinetben!“ Hát ez az! Megdícséri Darányit, mert nem akar maradni! Egyben pedig siet a tárcát lefoglalni olyan férfiak, aki a kiegyezés megkötésének küszöbén erőlyesen meg tudja oltalmazni a gazdák érdekeit. Apponyi mellé tehát Zselénki is kell a Hazánk-nak! Nagyon jó. Csak aztán e csönés helyfoglalásba bele ne üssön a bécsi menykő! Mert ha úgy például Lukács bécsi útja kudarcra végződ-
nék, egyrészt a program s másrészt a volt katonai kerékkötő Apponyi miatt: nohát akkor mintha egy kissé nevetéses figurákká lennének a helyfoglaló uraságok...

A mai kihallgatások.

Lukács László tegnap este, gróf Khuen-Héderváry Károly ma reggel érkezett Bécsbe.

A királynál előbb Khuen volt kihallgatáson déli féltizenkétkor s körülbelül egy félóraig maradt az uralkodó dolgozó-szobájában. Lukács László meghívója félegyre szól s ő teljes órahosszat maradt a királynál. Az uralkodó meghallgatta Lukács előterjesztését, tudomásul vette a kilences-bizottságban kidolgozott programot s a döntést fenntartotta magának.

A várakozó újságíróknak Lukács László csak annyit mondott:

— Ő felsége tudomásul vette jelentésemet s a döntést fenntartotta magának. Ehhez képest még holnap is Bécsben maradok.

Bécsi politikai körökben azt hiszik, hogy a szabadelvűpártban uralkodó hangulat hátrányosan befolyásolhatja a válság elintézését. Kedvezőtlen jelenségnek veszik, hogy a tárgyi ellentétek valamelyes elsimítása nyomában azonnal felütköznek megint a személyi ellentétek. Attól tartanak, hogy az uralkodó az egységes program után se véli biztosítottnak a szabadelvűpárt egységét, ami esetleg késletetni fogja a döntést.

A Neue Freie Presse esti lapjában azt jelzi, hogy további kihallgatások nincsenek tervezve s ha a korona jóváhagyja a szabadelvűpárt katonai programját, miniszterelnökké Lukács László fog kinevezetn.

Félhivatalosan a mai kihallgatásokról a következőket jelentik:

(Magyar Távirati Iroda.) Khuen-Héderváry Károly miniszterelnököt 6 felsége fél 12 óra-
kor mintegy félóraig tartó magánkihallgatá-
son fogadta. A kihallgatáson a miniszterelnök
jelentést tett a politikai helyzetről.

Lukács László pénzügyminisztert fél egy óra-
kor fogadta a király magánkihallgatáson,
amely egy óra hosszat tartott. Lukács László
pénzügyminiszter kimerítő jelentést tett 6 fel-
ségének, aki azt figyelmesen végighallgatta

és legkegyelmesebben tudomásul vette. Jelentése kapcsán a pénzügyminiszter 6 felsége elé terjesztette a szabadelvűpárt kilences-bizottsága által kidolgozott programtervezet tartalmát is és minthogy 6 felségének ezen elaborátumot jelenlegi szövegében csak ma volt alkalma megismerni, *fenntartotta magának a döntést és felkérte Lukács László pénzügyminisztert, hogy egyelőre hosszabbítsa meg bécsi tartózkodását.*

(*Budapesti Tudósító*) A lapok azon hírei, mintha Lukács László egyes miniszteri tárcák betöltése ügyében már Budapesten tárgyalásokat folytatott volna, sőt mintha Lukács László már egyes személyeket tárcával megkínált volna, annál is inkább valótlank, mert Lukács László pénzügyminiszter ilyen tárgyalásokra nem volt felhatalmazva, ilyenekbe tehát nem is bocsátkozhatott; ennél fogva természetesen az e hírekhez fűzött kombinációk is minden alap nélkül valók.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök délelőtt féljelenként órák megjelent 6 felsége előtt és jelentést tett a politikai és parlamenti helyzetéről.

A bank-gassei magyar minisztériumba visszatérve, Lukács László pénzügyminiszterrel érkezett, mire utóbbi a Hofburgba hajtattat kihallgatásra. Lukács László pénzügyminiszter kihallgatása egy óra hosszat tartott. A miniszter jelentést tett a kilences-bizottság tanácskozásainak eredményéről. 6 felsége a jelentést tudomásul vette s további elhatározását fenntartotta magának. Ennek következtében a miniszterek még Bécsben maradnak.

A félhivatalosok esti kiadása a következőket jelenti Bécsből:

(*Budapesti Tudósító*): Ugy gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök, mint Lukács László pénzügyminiszter 6 felsége további intézkedéséig még itt maradnak. Irányadó körökben mára döntést nem is vártak, mert a kilences-bizottságnak Lukács László pénzügyminiszter által 6 felsége elé terjesztett munklatra oly terjedelmes, hogy alapos megfontolást igényel, úgy hogy 6 felsége a döntést még fenntartotta. Még nincs megállapítva, hogy a két miniszter mikor fog újból 6 felsége előtt megjelenni. Ma más személyiségek meghívásáról sem volt még szó.

(*Magyar Távirati Iroda*): Miután 6 felsége Lukács László pénzügyminiszter mai kihallgatása után fenntartotta a döntést, úgy gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, mint Lukács László pénzügyminiszter meghosszabbították bécsi tartózkodásukat, hogy bevárják a király döntését. A miniszterelnök és a pénzügyminiszter Bécsben töltik a holnapi napot és holnap valószínűleg újból meghívást nyernek 6 felsége elé.

A szabadelvű klubból.

A katonai reformok első hírfeckéje végre megjelent ma a Lloyd-klubban és vig csapongással repdesett szájról-szájra.

— Hallották már a legújabb hírt? — inceskedett egy honatya. — A magyar nyelv győzött, most hallottam biztos forrásból, hogy a tisztképző iskolákban magyarul fogják tanítani a rajtot, vívást és tornát.

Ez rossz vicc. De legújabb katonai engedmény az, mit ma a *Normal-Verordnungsblatt* mint igazi reformot közöl, hogy: „régii általános óhajtasnak megfelelően, a szekerészek esáskójukra lösz-forgót kaptak, amilyent a tűzerek viselnek.”

Nos, ez igazán új vívmány és minthogy némétül jelent meg, egészen hiteles.

Az „általános óhajtasok” akármilyen régiek tehát mégis valósulnak és így remélhetjük, hogy most már csakugyan lesz valami a várva várt katonai engedményekből.

Csak az a baj, hogy Lukács László mai előterjesztésére a király ismét elhalasztotta a végleges döntést. A kilences-bizottság programját alighanem egy hármás-bizottság fogja felülbírálni Bécsben, mely áll *Goluchowsky, Beck* és *Windischgrätz* urakból.

Szerencsére, *Koerber* nem vehet részt ezekben az újabb tárgyalásokban, mert, mint a bécsi lapok írják, ma Triesztbe utazott, hol egy nevére keresztelt Lloyd-hajó felavatásában vesz részt.

— Ez nekünk is ünnep — mondja egy elkeseredett humorista — kár volt az osztrák miniszterelnököt a chlopy-i hadiparancs előtt vizre nem eresztetni, hogy elszótt volna már régen.

Nagy elkeseredést szült a pártban a magyar program újabb elhalasztása. Attól tartanak,

hogy a válság békés megoldását *Apponyi* kandidációja is hátráltatni fogja. Szemrehányást tesznek a nemzetieknek, hogy a párt elvi elhatározásait személyes érdekekhez kötötték.

— Ha igaz, hogy a nemzeti követelmények mértékét *Apponyi* érvényesüléséhez kötötték és ha 6 beléphet a kabinetbe, akkor megelőgesznek kevesebb engedményekkel, ha 6 kívül marad, akkor több követelményeket támasztanak, akkor az egész program nem őszinte és megbízhatatlan — beszélnek egy 6-liberális csoportban elég hangosan, úgy, hogy a nemzeti pártiak is meghallják. Sőt vannak, kik ezt a kérdést részleteiben kutadják és valóságának felderítését határozottan követelik.

— Ha ez igaz — hangoztatják — akkor nem hiszünk azoknak sem, kik *Apponyinak* ezt concedáltak, mert akkor a frakciók egyetértése nem opportunizmus, hanem valóságos vásár volt, amit nem lehet megengedni.

Igy tüzelnek az 6-liberálisok, mire a nemzetiek azt felelik, hogy gróf *Apponyi* Albert még ma sincs elhatározva belépni a kabinetbe és ez olyan személyes áldozat, mit tőle hívoi követelnek saját álláspontjuk érvényesülése végett.

Valószínűleg az 6-liberálisok megnyugtására nyilatkozott ma Lukács László „félhivatalosan”, hogy „neki nem volt joga előre elintézni a személyes ügyeket, mert erre a királytól még nem kapott megbízást.”

Akik azonban tudják, miképpen készül a kabinet, azok Lukács Lászlónak ezt a nyilatkozatát nem veszik egészen komolyan és erősen tartja magát a hír, hogy *Apponyi* mégis belgyűminiszter lesz.

— Akkor a régi szabadelvűpárt megszűnik és egészen új emberek fognak uralkodni — rémitgetik egymást.

— Sohse féljetez tőle — szól békéltetve egy kitanult vén politikus. Csak úgy lesz, mint 1896-ban volt az ezredéves kiállításon, mikor báró *Fejérváry* Géza szemrehányást tett *Dániel* Ernő akkori miniszternek, hogy csupa vén virágúr-lányokat angazsiroztak. Az 1885-iki kiállításon sokkal szebbek és fiatalabbak voltak.

— Ugyan kérlek — felelt *Dániel* — hiszen ugyanazok a lányok vannak most is itt, mint akkor.

Apponyi alatt is ugyanazok az emberek változni fognak — attól félnek. Mert hogy *Apponyi* miatt tömegesen fognak kilépni a szabadelvűpártból, az csak rémitgetés.

Ugy lesz, mint a nóta, mondja a hitvestársakról: Összevesznek, hogy a kályha is ropog, hanem azért összeférnek valahogy.

Csak már hitelesítve volna végleg a házassági szerződés odafelel Bécsben. Meddig tart, míg a bizottsági programra 6 felsége rádjaa a szankciót? — türelmetlenül várják. De ha ez megtörténik, meg lesz a béke minden oldalról.

A függetlenség pártjából.

A függetlenség párti politikusokat ma élénken foglalkoztatta az a tény, hogy *Kossuth* Ferenc és *Szederkényi* Nándor ma egyszerre jelentek meg gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke előtt. A két pártelnök látogatása körül megindultak a kombinációk s ellenzéki emberek arra magyarázták, hogy gróf *Apponyi* Albert azért hívatta magához *Kossuthot* és *Szederkényit*, hogy Lukács László megbízásából tárgyalásokat folytasson velük az ellenzéki pártok álláspontja dolgában. Ezt a feltevést mások egyszerűen képtelenségnek tartják, mert azt hiszik, hogy még az esetre is, ha *Apponyi* az alakuló kabinetben csakugyan a belügyi tárca új gazdája lenne, az ellenzék vezetőfőuraival való tárgyalásokat magának Lukács Lászlónak kell végeznie. Ugy vélik tehát, hogy gróf *Apponyi* Albert azért hívatta magához a pártvezéreket, hogy a pártok hangulatáról szerezzen információt, amit semleges állásában, mint a Ház elnöke, megtehetett.

Bécsi hangok.

A *Neues Wiener Tagblatt* holnapi számában e címmel: A császár, vezetőiket közül, amelyben kifejti, hogy az uralkodó komoly, nagy döntés előtt áll s minden jó osztráknak kívánnia kell, hogy a császár döntése heyes legyen s segítse benne a Gondviselés. Ettől a döntéstől függ Ausztria sorsa is, amely jó kezébe van létéve. Nyílt titok s ninos rá

semmi ok, hogy e hallgassuk — folytatja a cikk — hogy van egy beolvasós, magas álású és ragyogó nevű férfiből álló csoport Ausztriában, amely azzal tetszeleg magának, hogy jontogatja, mi történjék akkor, ha a döntés nem volna e csoport kedvére való. Ez az eljárás jogtalan volna még közönséges halandóktól is. Mennyivel visszatartóbb és haldátlanabb tehát olyanok részéről, akik mindenba a császár kegyében sütkéreztek s akik magukat a hazafiasság szabadalmazott letéteményeseinek hirdetik. Van olyan ionkölti, okos és bölcs a császár, mint amilyenek e csoport képzeli magát, s van olyan jó osztrák a császár, mint aminőnek e csoport hirdeti magát. Csak legyenek türelemmel e súlyos órában, amelyet a császár átél és ne próbálják meg párt-szemponctokból a császárt magasztos hivatásának teljesítésében zavarni. Maradjanak vesztig, ha még olyan elégedetlenek is a mai osztrák viszonyokkal s ha még olyan túlzottaknak tartják is a magyarok követeléseit. Ha csakugyan beteg az osztrák magyar monarchia, akkor a legsajnálraméltóbb orvos a császár, aki a monarchia betegágyánál van, s igazán vigasztaló tudat, hogy a császár személyében a bölcsesség párosul a biggadtassággal, messze elüzi magától a kalandos terveket s nem is álmodik olyan dolgokról, amelyeknek kimenetele bizonytalan. Amit a császár dönt, az jól van elődntve.

A Temps a helyzetéről.

A francia *Temps* ismét érdekes cikkeket hoz a magyar viszonyokról. A *Temps* csodálkozik, hogy miért nem vetnek véget ennek a súlyos és mind súlyosbódó helyzetnek; a *Héderváry*-kabinet előrelátható bukása után érthetetlen, hogy a király nem intézkedett sürgősen aziránt, hogy a béke helyreállítsák. Csak a király személyes jelenéte és népszerűsége nyugtathatna volna meg a kedélyeket, ahelyett a bécsi Hofburgban konferálnak.

Valóban tragikus, hogy a folytonos huza-vona által a konfliktus mind jobban kiélesedik. Most arról értesülünk, hogy ismét abbahagyták a tárgyalásokat, már pedig a krízis kinőtt abból a stádiumból, ahol az idő és késedelem nem határozott volna semmit. Magyarországon ma már nem uralkodik olyan hangulat, hogy elfelednék az elnyomatás korszakát és a szeretett király kedvéért mindenbe bele tudnának nyugodni. Levegőbuborékok jutnak a felszínre és szét pattanva hirdetik oly gázoknak a létezését az alsóbb rétegekben, melyek az atmoszféra végezes zavarait idézhetik elő.

Tulzán nélkül, a nélkül, hogy tüzet kiabálnánk, mielőtt az első szikra kipattant, a nélkül, hogy túlságosan feketének látnók a helyzetet, amelyből kétségkívül többféle kibontakozás létezik, szem előtt tartva a kölcsönös kötelességnek, jóakaratsnak és valódi politikai okosságának számos példait melyekről a nemzet és király már egyszer tanúbizonytságot szolgáltatott; mindezt látva is el kell ismerni a helyzet komoly voltát és mind nagyobbó súlyosságát. Ez a krízis, amely először csak a parlamentben létezett, később miniszterválsággá lett, ma pedig már azon az uton van, hogy alkotmányos, organikus és nemzeti válság legyen belőle.

Az áthelyezési taktika.

Magyar katonai körökben figyelemzettel hangzik az áthelyezésekről.

Az utolsó néhány hét alatt a katonai *Rendelési Közlönyben* olvasni lehet, hogy a magyar-honos tiszteket lassan-lassan áthelyezik a magyarországi ezredkekhöz, de ennek kevés hasznát veszi a magyar nemzet és magyar érdeke, ha így folytatódik tovább. Az történik ugyanis, hogy az oláh tiszteket az oláh ezredkekhöz, a horvát-szerbeket a horvát-szerb nyelvű ezredkekhöz osztják be. Erekkel ezelőtt még a közös hadügyminiszter is veszélyesnek találta az ilyen beosztást és különösen az oláh tiszteket helyezte el cseh-lengyel ezredkebe. Figyelemmel kellene lennie tehát a magyar honvédelmi kormánynak, hogy befolyását a közös hadügyminisztériumban úgy érvényesítse, hogy ez ne történjék; mert hogy az így áthelyezett tiszteket (akik rendszeren jobb garizonból jönnek ide kisebb állomásokra) itt politikát üznek földiek körében, még pedig *ultra-oláh politikát*, az bizonyos. Ezek az urak mindenütt, utcán és kávéházban tüntetően oláhu beszélhetnek, holott a magyar tiszteknak meg van tiltva, hogy nyilvános helyeken meg egymás között is magyarul beszéljenek.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

KÜLFÖLD

A felvilágosodás és a francia kamara.

A francia kamara ma ült össze rendkívüli időszakra. Míg máskor a parlamenti campagne megnyitása alkalmával mindig jószolgatjék az épp urmalmon levő kormány végét, a Combes-minisztériumra nézve nagyon kedvező horoszkópot állítottak föl. Az antiklerikális minisztérium legelkeseredtebb ellenségei is tudják, hogy a Combes-kormány meg lehetősége hosszú életre van reménye. A többség republikánus csoportjai csak az ímént egyesültek arra a célra, hogy a kabinet működését nem zavarják s támogatni fogják Combes-ot földadatainak teljes elvégzésében. A földadatok elseje és főpontja az egyházi oktatás teljes megszüntetése s minden helyben nem hagyott kongregációnak a főlösztatása. Mivel azonban az egyházi oktatás túlnyomó része autorizált kongregációk kezében van, a kormány az a terve, hogy ezek legtekintélyesebbjét, a keresztény iskolatestvérek kongregációját megfoszza az engedélytől. Ez a kongregáció száz meg száz intézetben négyszázezer gyermeket oktat. A kongregációk főlösztatása után a kormány ki fogja mondani a teljes tanszabadság elvét. Bármily nagy terhet ró is az államra a közköztetés világvégé tétele, Franciaországnak meg kell hoznia ezt az áldozatot, ha a köztársaságot Róma szellemi uralma alól teljesen emancipálni akarja. Lassankint előkészítik a talajt a konkordátum fölmondására is, s ezt még Combes maga akarja végezni. Az egész ország akarja a konkordátum fölmondását (kivéve természetesen a papokat és a katolikus főnemességet); akarja továbbá ennek a logikai következményét, a vatikáni nagykövetségnek és a vallásügyi budgetnek a megszüntetését. A kormány az erre vonatkozó döntő akciót tavasszal akarja megkezdeni.

Páris, október 20.

A kamara miután megállapította a benyújtott interpelláció tárgyalásának sorrendjét, a miniszterelnök hozzájárulásával elhatározta, hogy csütörtökön kezdi meg a tárgyalást. *Lasties* és *Reveilland* képviselőknek *André* hadügyminiszter által támogatott indítványára a kamara egyhangúlag elhatározta, hogy köszönetét és csodálatát fejezi ki a vitéz katonáknak, akik *El Mongár* mellett és déli Óránban kitüntették magukat.

Páris, október 20.

Az *Elyseében* ma tartott minisztertanács elhatározta, hogy azt fogja kivánni a kamarától, hogy a kormány általános politikára vonatkozó interpellációkat azonnal vegyék tárgyalás alá, mire aztán a kormány költségvetését tárgyalják. *Deicassé* külügyminiszter közölte, hogy *Khinával* szerződést írtak alá, mely szerint a fucsui arzenál vezetését átengedik ama francia társaságnak további négy esztendőre, amelynek a szerződése ezidőszert lejár. A szerződés szerint az arzenál össze üggségesen lévő iskolákkal francia tanárokat kell felfogadni és egészségügyi szolgálatot szervezni, mely francia orvosra bízatik.

A bolgár választások. A bolgár választások nem valami jó auspiciumok alatt kezdődnek. Itt is, ott is egyre-másra zavargásokról s tüntetésekről adnak hírt. A stara-zagorai tüntetést, amelyben *Danev* miniszterelnök is megsebesült, a cankovisták rendezték, akik végigvonultak a városon és híresztelték, hogy vér fog folyni. Az ellenzéki vezeték abbahagyták az izgatást és ma Szófiába érkeztek. A bolgár lakosság retteg a választásoktól, mert a lázítók azzal járják be a városokat, hogy a választás első napján megkezdődik a polgárháború.

Pétóvár, október 20.

A bulgáriai írja: A bulgáriai új választások, úgy látszik, példátlan erőszakoskodásokon fognak alapulni. Így Bulgária belső válságát csak növelhetik, ami tekintve a végzetes külpolitikai helyzetet és a politikai elemek megbizhatatlanságát, Bulgáriára nézve nem kívánatos eredményre vezet. Ilyen körülmények közt nem lehet jó állani a fejedelemség legközelebbi jövőjét illetőleg és nem lehet en. hogy a kormány végre is menekülést keresse a belső válságtól, előbb háborúba keveredik Törökországgal.

A macedon forrongás. Azt a török zászlóalj, amely Karamanicánál lépte át a határt és a nevezett községet kifosztotta, más helyörségre helyezték át és hadbírósság elé állították. A porta beleegyezik abba, hogy a kivándorlók ügyében egy török és egy bolgár kiküldöttet nevezzenek ki. E kormányképviselőket a helyszínen kell ügyelni, hogy a szökevényeket ismét megtelepsítsék. Bolgár részről egyenlőre ötezer tartalékost szándékoznak szabadságotolni, amivel szemben Törökország kötelezte magát kétszer

ennyinek hazabocsátására. Bulgária megfelelő időközönként a zászló alatt lévő katonaság számát csökkenteni fogja úgy, hogy végül összesen negyvenöt-ezer ember fognak szabadságotolni.

Orosz-japán feszültség. Ugy látszik, hogy az orosz diplomácia levette lábáról a japán kormányt. Mint *Port-Arthurból* jelentik Pétervárra, *Aleaszjev* kormányzónak ügyes politikával sikerült az orosz-japán háború veszedelmét elhárítani és egyben azt is elérnie, hogy Mandzsúria továbbra is orosz kormányzat alatt maradjon. Ha ez a végeredmény, akkor Japánnak kár volt fegyverkeznie, ezt sok millió kidobása nélkül is elérhette volna.

London, október 20.

A *Reuter*-ügynökség jelenti Tokióból: A helyzet látszólag változatlan. Bár *Komura* külügyminiszter és báró *Rosen* orosz követ e hó 14-ike óta nem értekeztek. Az állandó hajóraj parancsnokságában beállott változás különös figyelmet keltett. *Togo* altengernagy, az új parancsnok, rendkívül határozott egyéniség.

Merry del Val.

Budapest, október 20.

A római anyaszentegyháznak végreválhára új államtitkára van: *Merry del Val*. X. Pius pápa november 9-re konzisztóriumot tűzött ki, melyben a 38 éves *Raffaél Merry del Val* bíbornokká nevezik ki. Ezt a hírt hivatalosan is megerősítették Rómából s egyébként is illetékes körökben a legnagyobb valószínűséggel tartják. Első tekintetre nagyon vegyes érzelmeket kelt az, hogy a pápa oly fiatal monsignorét nevez ki államtitkárnak, akit előbb bíbornokká kell kineveznie, s hogy éppen ezt a legfiatalabb bíbornokot nevezi ki a többi kandidátus, *Agliardi*, *Vannutelli*, *Sattoli*, *Gotti* és *Cavagni* helyett. Ez elhatározást némelyek azzal okolják meg, hogy az említett bíbornokok egytől-egyik vonakodtak az államtitkári méltóságtól; mások pedig azzal, hogy a pápa nemcsak uralkodni, hanem kormányozni is akar, holott ha egy öreg bíbornokot nevez ki, könnyen azt a látszatot kelthetné, hogy nem az ő, hanem az államtitkár akarata érvényesül a Vatikánban.

Merry del Val sok előny díszesíti. Tetszős megjelenés, karesu, nagyon finom modoru, komoly és erkölcsös férfi. Spanyol apának és ír anyának a gyermeke s kora ifjúságában teljesen bírta már az angol, francia, olasz és spanyol nyelveket. Anyanelve mégis az angol. Londonban született, hol apja (később Bécsben nagy-követ) spanyol követ volt. Szüleit nagyon szívesen látják az angol udvarnál s a walesi herceg (a mostani király) nagyon kedvelte *Merry del Val*-kat. Magától érteődik, hogy az új államtitkár spanyolul is kitűnően tud, s egy ideig 6 volt XIII. Alfonz királynak a nevelője. Akkoriban a madridi királyi palotában lakott s *Mária Krisztina* anyakirálynő nagyon kedvelte. Mintegy nagykövetség a fia korán nemzetközi társaságba keveredett s e révén kitűnően megtanulta a francia nyelvet is. S mivel évek óta Rómában tartózkodik, olaszul is folyékonyan beszél, sőt még a német nyelvet is tőri. Mikor apja bécsi nagykövet volt, sokat megfordult a főhercegi palotában, különösen az azóta elhunyt *Erzsébet* főhercegnő házában, és sokszor érintkezett *Frigyess* és *Jenő* főhercegekkel.

X. Piusra különösen az gyakorolt nagy benyomást, hogy *Merry del Val* személyesen ismeri Európá számos dinasztíájával, hogy annyi nyelvet tud s kifogástalan diplomatái neveléssel rendelkezik. Azt is mondják róla, hogy kiváló munkaerő, amit az új pápa oldalán a két-hónapi provizórium alatt többször fényesen bizonyított. A vatikáni viszonyokkal ismerősök azt mondják, hogy *Merry del Val* bíbornok, legálább kezdetben, arra fog szorítkozni, hogy urának hűségese szolgálja legyen, de hogy később munkálkodása mily politikai irányt fog venni, azt senki sem képes előre megmondani. E tekintetben *Merry del Val* teljesen persona incognita. Az apja abban a hírből áll, hogy nemcsak klerikális ember, de egyházi dolgokban egyenesen intranzigens. Egy előkelő diplomata azt beszéli, hogy *Merry del Val*, mikor vatikáni spanyol nagykövet volt, oly szigorúan *Rampolla* bíbornok alapelvéhez tartotta magát, aki Róma klerikális és liberális társadalmának az összekeveredésétől tudni sem akart, hogy még bizalmas ebédre sem ment el oly olaszhoz, akinek az udvarnál vagy az államnál valami állása volt. A jövő titka, hogy az apa érzületét örökölte-e a fiu.

Első eset, hogy az államtitkári méltóságra egy nem-olasz ember hivatik meg. Áz előtt még az is hallatlan volt, hogy nunciusi állásra nevezzenek ki nem-olasz embert. Ezzel a rendszerrel azonban már IX. Pius szakított, ha nem is gyakran. Valamikor nagy föltűnést keltett, hogy a lengyel *Ledochowski* bíbornokot brüsszeli s a zin-

tén lengyel *Csacki* bíbornokot párisi nunciussá nevezte ki. Még nagyobb föltűnést keltett az, hogy XIII. Leo *Ledochowski*-t a világot behalózó Congregatio de propaganda fide (röviden Propaganda) prefektusává tette meg. X. Pius egy lépéssel még tovább megy most, egy nem-olaszt nevezvén ki az államtitkári méltóságra.

Merry del Val roppant gyors karriert csinált. 1888-ban mint 23 éves fiatalalbert pappá szentelték s négy év múlva már valóságos titkos pápai kamarás. 1897-ben pápai házi bíbornok lett. Ugyanabban az évben a pápa föbbrendbeli kényes kérdés megoldására apostoli legatúsként Kanadába küldte. Ausztria-Magyarország diplomata-körében a fiatal prelátus eddig nem örvendett valaminagy kedveltségnek, sőt nemrég arról volt szó, hogy ha a pápa Taliani helyébe őt küldi Bécsbe nunciussá, ez ellen a külügyminisztérium erőlesen fog tiltakozni, részben azért, mert *Merry del Val* *Rampolla* tanítványa, részben pedig azért, mert egy spanyol helyett inkább egy olaszt látnának szívesen. Majd a jövő megmutatja, hogy ha az új államtitkár igazán intranzigens is, nyílik-e ez érzelmeinek a kimutatására alkalom, vagy csak az lesz a szigorú köteletség, hogy a pápa parancsait egyszerűen végrehajtsa.

HIREK

Budapest, október 20.

BUDAPESTI NAPLÓ. Október 15 ikétől új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hírek. *Frigyess* főherceg déltan osaladjára Féltoronyba utazott. — *Stadler* szerajevói érsek ma este Trieszbe érkezett.

Methuen Bécsben. *Methuen* lord a délafrikai háborúból ismert angol tábornok ma Bécsbe érkezett, hogy királya megbízásából ányujtsa királyunknak a marsall-botot. A lord, ő felsége vendége és mint ilyen a Hofburgban szállt meg. Ő felsége holnap délelőtt fogadja *Methuen* lordot. Este Schönbrunnban *Methuen* tiszteletere udvari ebéd lesz, amelyre az angol nagykövetség tagjai is hivatalosak.

Kinevezések. A belügyminiszter *Illyés* Kálmán végzett joghalgatót segélydíjas rendőrgyakornokká, *Balkány* Lajos és *Czibor* Ferenc fizetés nélküli hivatali segédítetteket valóságos hivatalsegédítettekkel és *Wein* Béla véglegesített rendőrdíjnokot fizetés nélküli hivatali segédítette nevezte ki.

Deák Ferenc emlékezete. Deák Ferenc halálának századik évfordulója holnap, október 21-én ünnepi Pestvármegyei közönsége. Az ünnep délelőtt 10 órakor kezdődik a belvárosi főplébánietemplomban, ahol *Jung* János váci segédpüspök fog misét mondani. Az istentiszteletről, illetőleg az ünnepségre hivatalosak a kormány tagjai, a főrendiház, a képviselőház, a felső bíróságok elnökségei s a szomszédos törvényhatóságok fejei. Istentisztelet alatt, melyet *Kirner* Károly belvárosi apátibéanos rendez, a templomi ének- és zenekar *Szautner* Zsigmond karnagy vezetésével Engesser miséjét adja elő az opera tértakarának közreműködésével. Mise után a vármegyeház diszterbenben ünnepi közgyűlés lesz, melyen *Beniczky* Ferenc főispán megnyitja után *Fazekas* Gusztáv főjegyző tartja az emlékbeszédet. A közgyűlés befejeztével a gyűlékezt kivonul a Kerepesi-úti temetőbe, ahol *Beniczky* Lajos alispán beszéd kíséretében teszi le Pestvármegye koszoruját a haza bölcsének szarkofágára.

Az Országos Iparegyesület végrehajtóbizottsága ma délelőtt *Matkovits* Sándor elnöklete alatt ülést tartott amelyen az elnök kegyeltes szavakkal adózott *Deák* Ferenc emlékének, aki nemcsak nagy államférfi hanem az iparnak is lelkes támogatója volt és egykor az Iparegyesület munkásságában is tevékeny részt vett, 1844-ben az egyesület választmányi tagja lett és többször volt elnöke, yettes, vagy amint a régi jegyzőkönyvek mondják, napi elnök. Ugyanaz év október 6-án az Iparegyesület által alapított *Véd-egylet* középpontú igazgatóságának tagjává választották. Mikor az elnyomatás évei után az Iparegyesület újralakult, Deák Ferenc egyike s ő alapító tagja lett. A végrehajtóbizottság egy hazafi emléke iránt való kegyeltes tiszteletét jegyzőkönyvében örököltette meg.

Frigyess császár és császárné szobra. *Berlínben*, mint onnan jelentik, tegnap leplezték le a császár, a császárné, tejedelmi személyiségek, a birodalmi kancellár, a miniszterek és gróf *Waldersee* jelenlétében *Frigyess* császár és császárné szobrát. A leplezés után, amelyhez nagyszámú csapatok is kivonultak, a császári kastélyban lakoma volt, amelyen *Vilmos* császár beszédet mondott. Ebben a beszédben többek között azt mondotta, hogy legjobban úgy tesz eleget a kegyeltesnek, ha felolvassa *Hinzpeter* titkos tanácsosnak hálás megemlékezését a boldogult császári párról. *Hinzpeter* abban az írásában megemlé-

kezik a császár és császárné tragikus sorsáról, s magasztalja az összes erők szabadabb fejlődéséért és a népélet gazdagabb kibontakozásáért való lelkesedést, amelyben a császári pár kivált.

— **A románok aktivitása.** A Magyar Távirati Iroda jelenti *Nagy-Seebenből*: A román vezető személyiségek tegnap tartott értekezletre a románok aktivitása mellett emelt szót. *Vlăd* Aurél képviselőt megbízták, hogy legközelebb a képviselőházban a román nemzeti párt nevében nyilatkozzék a hadseregre vonatkozó magyar nemzeti követelések ellen.

— **Idősb Ábrányi Kornél nyolcvanegyes.** Idősb Ábrányi Kornél, a magyar zeneszerzők hírneves doyenja s a fényes tehetségekben oly gazdag Ábrányi-család nesztora, a minap töltötte be 81-ik születésnapját évtizedeken át megszokott állandó kedvenc lakóhelyén, a Margitszigeten, amelynek üde levegőjét, áldásos gyógyvizét s jótékony esőnédjét mindenkor az ő életéleírjének tekintette, ahol legörömbösebb dolgozatot s honnan számtalan becses zene- és irodalmi műve kelt szárnyra. Ugyancsak ott írta meg a mult évben *Liszt Ferenc magyarországi működése* című utolsó nagy irodalmi művét a kultuszminisztérium és a Tudományos Akadémia megbízásából. A kedves öreg urnak már-már babonájává vált, hogy ameddig ő, az általa oly rajongva kedvelt Margitszigeten tartózkodik, még a halál sem foghat ki rajta. S ezt az erős hitét mintha csak igazolná a körülmények. Hiszen már egy éve tartó súlyos betegsége dacára ágyon kívül fogadta vendégeit, kik őt 81 éves születésnapja alkalmából a legmelegebben üdvözölték. Emlékhetetlen érdemmel járul ehhez az őz mester neje, *Ábrányi-Katona* Klementin önfeláldozó ápolása. Az őz zeneköltőt különben állandóan sokan látogatják. Így *Klauzál* Gábor miniszteri osztálytanácsos és neje, *Degré* Katica, dr. *Toldy* László székesfehérvári főlevéltárnok és családja, *Makray* László és *Juhász* Aladár zeneszerzők és *Kuliffy* Izabella csaknem naponként meglátogatják Ábrányi Kornélt.

— **A kereskedelmi szakoktatás reformja.** A kereskedelmi és a kultuszminiszter közös határozata alapján az országos ipar- és kereskedelmi oktatási tanács most foglalkozik a kereskedelmi szakoktatás reformálásával. A tanács előzetesen bekérte a kereskedelmi- és iparkamarák véleményét e kérdésben, hogy az újításokat megbízható adatokra építhesse. A betérjett jelentések közül főleg a kereskedelmi és budapesti kereskedelmi és iparkamara tartalmas, komoly tanulmányra valló jelentése, melyben nagyon érdekes dolgokat olvasunk a kereskedelmi szakoktatás ferdeségeiről. Különösen a földrajztanításban van sok reparálni való, ami egyébként ráférne a többi iskolák földrajztanítására is. Megsziveltetés méltóan kell ki a jelentés a számadatok betanulása ellen. A gazdasági élet terén évről-évre nagyok a hullámzások, az egyes országok termelése, forgalma, kivitele, behozatala különböző konjunkturának vannak alávetve s így az azokra vonatkozó számadatok is évről-évre lényeges változásokon mehetnek át, amelyek nem is juthatnak évről-évre az illető tanárnak tudomására. Az egyik tankönyvben például az van, hogy 1900-ban 20 millió koronát tett ki a tojáskivitelünk; holott abban az évben a tojáskivitelünk 34½ millióra rugott. Azt tanítja továbbá ez a könyv, hogy a Kőbányai Gőztégla és Keramitgyár 25 millió darab téglát produkál; a valóság pedig az, hogy ilyen nevű téglagyár nincs is. Van ugyan Kőbányai egy téglagyár, de az is csak hét millió téglát állít elő. Egyáltalán kérdéses, kellenek-e az ilyenféle adatok, hát még ha kiderül, hogy az adatok nem is megbízhatók. Hasonló alaposággal szól hozzá a jelentés a kereskedelmi iskola többi tárgyaihoz is és a tüzetes vizsgálódás eredményétől igen becses javaslatot terjeszt elő a reformokra vonatkozólag.

— **Házasság.** *Feiks* Jenő tegnap vette el feleségül *Magaziner* Annát, *Magaziner* Dávid leányát.

Braun Imre fővárosi hivatalnok e hónap 18-án vegyült oltárhoz *Hecht* Abraham leányát *Margitot*. Az esküvőt Gödöllőn az örömszülők birtokán nagy és díszes közönség jelenlétében tartották meg.

— **A Nobel-díj nyertesel.** A nagy dinamitgyáros, a rombolás és pusztítás legmegbízhatóbb anyagának világhírű szállítója, egyszerű alapítványi nyilatkozat emlékeztetést szelidebb glóriával körülvéve. Díjakat tűzött ki a tudomány és költészet hőroszáinak jutalmazására. A rombolás anyagán szerzett milliókból azoknak juttat, kik az emberi boldogság útjait egyengetik, kik az emberiség testvériségének, a mindenként átható szeretetnek álmaát álmodják. Az idén már eldöntötték Kopenhágában, hogy kiket jutalmaznak meg a Nobel-alapítványból. Az irodalmi díjat megosztják *Ybsen* és *Björnson*, észak a két komor, de nagy igazságokat hirdelő prófétái között. A vegyészeti díjat *Archevius* svéd tanár, az orvosit *Finsen* dán tanár, a fizikai díjat pedig *Marconi* kapja. Marconi a Nobel-díjat! A mindent szétválasztó és szétörvölő dinamitból szerzett pénzt ez az ember, ki egymástól ezer és

ezer méridőnyire élő embereket, ezer és ezer mért-földnyire eső városokat és világréseket kapcsol össze láthatatlan láncával, a villamosság csodás fluidumával!

— **Vizsgálat Mangra Vazul ellen.** Nagyszomból táviratozzák: A román egyházi kongresszus mai ülésén *Suciu* aradi ügyvéd indítványára elhatározta, hogy megbízza a püspöki szindódot, hogy indítsa meg a vizsgálatot Mangra Vazul püspöki helytartó ellen saját útján való támadásai miatt. *Matienu* érseket, aki a fegyelmi hatóságot akarta a vizsgálatnál megbízni és ez irányban indítványt tett, *Mangra* barátai leszávatták.

— **Halálozás.** *Schwarz* Sándor budapesti kereskedő Lausanneban öt évig taró súlyos betegségtől után meghalt. Az elhunyt Budapesten a kereskedelmi akadémián befejezve tanulmányait, külföldön, nevezetesen Párisban tőltött több évet és ott szerzett tapasztalatait Budapesten értékesítette Schwarz Lajos postakereskedése élén. Az elhunytat rokonszenves egyénisége, ritka szellemessége és műveltsége miatt széles körökben tisztelték.

Gresits Miksa Losonczi gimnáziumi tanár e hó 19-én 61 éves korában Losoncon meghalt.

— **Nagy alapítvány.** *Schwarz* Lajos fővárosi bizottsági tag a mai napon *Lánczy* Leó udvari tanácsosnak, mint budapesti kereskedelmi és iparkamara elnökének 20.000 koronát adott át, alapítványi adományösszegképpen. Ezt az alapítványt Schwarz Lajos adományozza megboldogult testvéröccsére, Schwarz Sándor nevének megörökítésére. Az alapítványt a kereskedelmi és iparkamara kezeli, a kamatok elszegényedett kisiparosok segélyezésére fordítandók.

— **Illatos ital.** Az előkelő angol nők egy darabig unottan, rossz kedvűen jártak ide és oda Britthon fővárosában. Hogyne, mikor azok a polgári asszonyok mindenben utánozták őket. Ruhában, ékszerben, modorban. Hát érdemes akkor élni? Nem érdemes. Itt valamit tenni kell! Valami különösöt, ami megdöbentti a polgárnőket. Addig törték a fejüket a megváltó eszmén, míg megszületett. Az egyik lordné ugyanis hosszas megfigyelés után rájött, hogy a polgárasszonyok ugyanazokat az ételeket eszik és ugyanazon italokat isszák, mint ők. Nohát ezentul legalább ebben a tekintetben legyen közöttük különbség! És ő előkelősége menten felhőpintet egy kupica kölni vizet. Minél több kölni vizet fogyaszt, annál előkelőbb. Az angol illatszert-gyárosok ujjongának, az angol asszonyok pedig dühöngenek, de hiába. A hóbot már annyira elharapódzott, hogy a férjek szigorú fellépése sem tudja útját állani. Egy angol orvos éppen most ismerteti, hogy a nők milyen ravaszkodásokhoz folyamodnak, csakhogy feltűnés nélkül ihassák a kölni vizet. Egy hölgynek a kis ujját lo kellett vágni, erre ő nagysága viaszkból csináltatott egy másikat, amely bámulatosan sikerült. Senkise gondolta volna, hogy mesterséges ujjá van, de még kevésbé azt, hogy ez az ujj belül üres, a körömnél szétnyitható és hogy ő, az angol lady, titokban kölni vizet szüröszt, mikor ujjucskáját keccesen a szájhöz emeli. Más hölgyek látszólag cukorkát rogotatnak és senkinek sem jut eszébe, hogy belsejükben kölni víz van. Egy lordot annyira felháborított feleségének ez a különös szenvedélye, hogy a legerélyesebb eszközökkel igyekezett őt kigyógyítani. Látszólag sikerült is, pedig feleségének mellesokrában üvegecske volt elrejtve és amikor a hölgy a virágokat szagolta, hamarosan felszitt egy kicsikét a méregből. Igen, mert a kölni víz mint ital mérgező. És az előkelő angol hölgyek jól tudják ezt, de nem törődnek vele. Mit bánják ők, ha néhány esztendővel kevesebbet élnek, a fő, hogy amíg élnek, különbözzenek a plebsztől! Máriaújkon csak egy módon lehet segíteni, ha férjeik a nép asszonyai között is híveket szereznek a kölni víz élvezetének.

— **Bilse hadnagy regénye.** *Bilse* porosz hadnagy ügyéről, akit — mint már megírtuk — *Egy kis garnizonból* című regénye miatt elfogták, *Strassburgban* utjabban a következőket jelenítik: *Strassburgban* betiltották a könyvnek elárulását, *Metzben* azonban nem adtak ki hasonló rendeletet. Mindenesetre elfogyott már a regény egész kiadása. A *Metz* Zeitung jelentése szerint a szerzőt első sorban azzal vádolják, hogy vékeztet az ellen az általános katonai szabályzat ellen, amely szerint tényleges katonatisztek nyilvánosságra szánt irodalmi termékeket kinyomatás előtt felelet hatóságoknak tartoznak bemutatni. *Bilse* hadnagy ügyében tehát első sorban szolgálati engedélenségről van szó. Még csak ezután lesz vizsgálat tárgya, vajjon nem követett-e el egyéb deliktumot is, például felebbvalóinak megsértését, stb. A terhelt tartóztatását szűkés gyanuja miatt rendelték el.

— **Gottehall nyugdíja.** *Lipséből* táviratozzák: Mint a *Leipzig Tageblatt* értesül, Vilmos császár Gottehall Rudolf költőnek 80-ik születésnapja alkalmával évi 2000 márká nyugdíjat utalványozott.

— **Az eszedi lép-egye.** *Csengerről* írják: A tegnap reggel megindult jótékony eső még folytatott. A katonaság nem vonult ki az árkoás folytatására és így az oltási munkálatot ma az emberi erő

helyett maga természet végzi. Különben az árkolási munkálatok is előrehaladott stádiumban vannak.

— **A Szahara — cárja.** *Jaques Lebaudy* nem akarja komolyan venni senki azzal az egészén új vállalkozásával, hogy a Szaharát császárságot alapít. Pedig megvan neki az alapítványhoz a legszükségesebb eszköze, rengeteg vagyon őriz a bankjaiban. Hihetetlen azonban az, hogy a grümdoláskan erre a fajtájára adja magát okos ember. Az államok ráfizetnek a háztartásaira, mit csinál hát ez a homokra épülő állam, amelyhez jóformán pénzért kell fogni a polgárt. Ez annak a tartózkodásnak egyik érthető oka, amivel a vállalkozás iránt viseltetnek mindazok, akiknek érdeklődését országai irányában megnyerni igyekezik a legújabb császár. Aztán még csak beletörődik a világ abba, hogy régi nagy családoknak bitorban született tagjai előtt hódoljon alattalvó hűséggel. Ezek — vagy maguk vagy az elődeik legalább — szerettek némi jussú a méltóságra. S még ezeknek a felségeknek is rossz soruk van mostanság. Mindenfelé hódítanak az új idők, a levegőben benne van az ember lehető legszélesebb körben való függetlenítésének, érvényesítésének eszméje s nem egy olyan államban van már erős köztársasági párt, amelynek koszorú király áll az élén. S a szocializmus s a minden jogok tagadása, az anarkia... Ilyenformán kissé komikus az, hogy egy tegnap még szürke monsieur mára előáll azzal, hogy ő: felség. S ha nem volna neki annyí sok pénze, már régen a bolondokházába csukták volna Lebaudy urat. Így azonban szabadon jár, annyira szabadon, hogy makacs kitartással szervezi tovább az államot, s ahogy az ember megfigyeli ezt a munkát, még arra is gondol, hogy: hátha. Hátha ez a félboldon kikapar a Szahara forró homokjából Európa számára valamit. Piacot, amiből eggyel több sohase árt, s voltaképpen minden érdemleges diplomáciai beavatkozás nélkül nézi a világ, hogyan dobálja a nábob a pénzt a homoktengerbe. S ha egy darab földdel több lesz lakható az emberiség számára, az se lesz bolond dolog. Az aztán igazán mellekes, hogy aki a homokon megépíti a várat, hogy titulálja magát. Hogy császár-e vagy — cár, vagy micsoda. Ugy látszik különben, hogy az ifjú grümdol az utóbbi titulus felé hajlik. Sőt nemcsak a titulus nyerte meg a tetszését, hanem a kormányforma is. Annyira bizik a maga eszének csalhatatlanságában, hogy jöendő nemzetét abszolútizmusban szándékozik kormányozni. Ez abban az alkuban sült ki, amelyet szegény boer tábornokokkal folytatott. Meg akarta nyerni őket alakítandó hadereje számára s ők, valószínűleg azok közül a tábornokok közül néhány, akiket földönfutóká tett a háború, bele is bocsátottak a tárgyalásokba. Hirtelen vége lett azonban a tábornok szervezésének, amikor a legújabb császár kijelentette, hogy deszputa lesz. Nincs alkotmány, nincs parlament, nincs felelős kormány a Szaharán. Egy az ur. — Ilyenformán a tábornokok nem voltak hajlandók szolgálatot vállalni. — Mindenesetre érdekes, hogy micsoda figurákat nevel Páris és a republika.

— **Magyar szándokok Szkutariában** *Konstantinápolyból* jelentik, hogy a Rákóczi sírjához zárandókló társaság esütőrőkön magyar lobogókat díszített hajón látogtatást tett Szkutariában, ahol több koszorú tettek le. Eközben *Lung* György fővárosi tanácsos és dr. *Kelemen* Samu szatmári ügyvéd mondtak beszédet. — Pénteken az összes zárandókok jelen voltak a szelamlikán és a nagykövet a zárandókat vezető bizottságot bevitte a szutáni kioszka, ahol jelen volt a diplomáciai testület, a szultán szárnysegéde és a társaság melé beosztott díszszolgálat. A szután az összegyűlteték szívesen üdvözölte. A magyarok viharos éljenkiáltásokban törtek ki. A szertarás után a nagykövet bemutatla a bizottságot a szutánnak, aki szívesen fogadta az átnyújtott díszes fölliratot. *Dessewffy* Arisztid francia beszédet szölvölte meg az uralkodót, aki kezét fogott a bizottság tagjaival és *Dessewffy* közölnő szavaira azt válaszolta, hogy követve előde példáját, barátságos érzelimmel van a magyarok iránt, s azt kívánja, hogy kellemes napokat töltsenek birodalmában. Kijelentette továbbá, hogy rendeletet adott, hogy mindent mutassanak meg a magyaroknak és személyesen meghívta a kirándú ókat a perai palotába díszbebredre. A kiváló lényességű ebédén a szultánt *Redvan* basa és *Fazil* bej képviselte. Lakoma közben elsőnek *Redvan* basa mondott török nyelven pohárköszöntőt, illetve a magyar népet és királyát. Majd *Dessewffy* Arisztid a szultánt francia nyelven köszöntötte föl, amely után fölhangzott a török himnusz és a Rákóczi-induló. *Vosinszky* Mór apát a török népet, *Lung* György Konstantinápoly fővárosát ültette. — *Dessewffy* Arisztidét *Raddecky* Lajost egyetemi tanárt *Vosinszky* Mór apátot és *Lung* György tanácsost, mint a zárandókat bizottságát, az Ozmanje-rend tiszti keresztjével tüntették ki. A *Bethlen* grófnok, *Kemény* és *Hal* er bárónok a Selakat-rendjelet kapták. *Láng* Manó, az államvasutak menetjegyjárodájának aligazgatóját és *Gálos* Kálmánt, az iroda titkárát a *Medsidje*-rend tiszti

keresztjével tüntette ki a szultán. Szombaton és vasárnap Izmidbe rándultak a zarándoklók Thköly sirjának megköszörzésára, ahol az örmény papok tartottak istentiszteletet és *Vinczevidy* torontali földbírókos mondott beszédet. *Szadecsky* egyetemi tanár fia Thaly Kálmánnak *Thköly sirján* című költeményét szavalta, majd az egész társaság a *Himnusz* és a *Szózatot* énekelte. Holnap az egész társaság Rodostóba indul.

— **Fougère Eugénia gyilkosa.** Francia lapok még egyre részletesen írnak az Aix-les-Bainsi gyilkosságról. A gyilkosok, *Giriat Róza* és *Bassot* 1902-ben ismerkedtek meg *Vichy*ben a löversenyben. Bassot harmincegy éves s tekintélyes lyoni családból származott. Husz éves korában varieté-énekes lett s *Gallus* név alatt lépett fel. Az utóbbi időben nem volt keresete. A félvilágban a *Katonát* (ez volt a gunyveve, mert katonaszökevény volt) nem szenvedhették, mert veszedelmes embernek, hamisjátékosnak tartották. Mikor barátja *Vichy*ből Párisba érkezett, útra találkoztak és egy napon „szerződészerűen” vállalkoztak arra, hogy gazdag félvilági hölgyeknél tolvajlásokat foghatnak elkövetni. *Giriat*, akit barna színűtér a *nubiai* nőnek is hívták visszaemlékezett *Fougère* Eugéniára, akinek nagyon sok ékszere volt mindig és így eszelték ki közösen *Fougère* Eugénia kifosztását. *Giriat* társalkodón címen behelvezte magát a színésznő kegyeibe és egy napon levelet írt Bassotnak, hogy a terv végrehajtására minden megérett. A kifosztás azonban csak erőszakkal történhetett meg. Bassot és a nála sokkal erősebb *Giriat* tehát, hogy az ékszerekhez hozzájussanak, a színésznőt és szobalányát eltették lábálól. Bassot azt ajánlotta, hogy *Fougère* Eugéniát éjjel laudánnummal elaltatják, de *Giriat* Róza ebbe nem ment bele. Erre Bassot azt tanácsolta, hogy éjjel vegye majd el az ékszereket és az ablakon át dobja le, ő majd felfogja. De ez is lehetetlen volt, mert *Fougère* Eugénia az ékszerét egy dobozban tartotta, amely egy szekrénybe volt elzárva. Akkor Bassot, a *nubiai* nő vallomása szerint elhatározta, hogy majd egy barátjával végez. Ezt a barátot csakbamar meg is találta, akiről azt írta a barátjának, hogy „biztos ember, akinek azonban vakon engedelmeskedni kell”, *Giriat* kétszer látta ezt az idegent, de a nevét nem tudja. Szeptember 19-ikén arról értesítettek, hogy éjjel végrehajták a tervet. Amikor Eugéniának a kasznóból hazajött, akkor a szobalány, *Giriat* véleménye szerint már meg volt gyilkolva. A gyilkost a lakás egy zugában sejtette.

— Egy órák — beszél tovább a vizsgálóbíró — amikor Eugénia már aludt, reszegni, ropogni hallottam a parkettet. Megértettem, hogy most hajják végre a bűntettet. Hirtelen megnyílt az ajtó, s az a „férfi” megragadott a torkomnál fogva. „Csak nem akar engem is megölni?” — sikoltottam. „Hát a szobalány?” — „Már elvégeztem!” felelte és megkötözte kezemet, lábomat, arcomra egy vánkost vetett és eltűnt. Reggel arra ébredtem, hogy a fodrász csüngtet.

Bassot ezzel a vallomással szemben a legkonokabbul tagad mindent. Még most sem vesztette el hidegvérét és bizik benne, hogy bünyőségét nem fogják megállapíthatni a gyilkosság idején — szerinte — nem is volt Aix-les-Bains-ben, hanem *Vichy*ben. Ezt az alibit azonban még nem sikerült bebizonyítani. Hogy egyedül, vagy azzal a titokzatos baráttal követte-e el a gyilkosságot, azt nyomozza most a rendőrség.

— **Szívós természetű kisasszony.** Egy new-yorki lap írja: Öngyilkosoknak a bevett mérég hatásától szóló feljegyzése a legnagyobb rikacságok közé tartoznak. Egy *St. Louis*ban élő könyv és újság-elárúsító hölgy, nemcsak beszámolt a bevett mérégről, hanem olyan szívós természetnek adta tanúbizonyságát, mely megérdemli, hogy esetét ismerjessük. Az elszánt hölgy neve *C. Allen* és mivel az életben kevés örömet talált, elhatározta, hogy megváltik tőle. Miután nyűszörgése felkeltette a szomszédok figyelmét, ezek szobájába törtek és a kórházba szállították. Asztalán a következő érdekes írást találták: 9 óra este. Opiumtinktúrát iszom. — 10 óra. Ugy látszik, hogy szívós életem van. A mérget többször kihányom, fájdalmat nem érzek. A szomszédok olyan lármát csapnak, hogy nem tudok aludni. — 11 óra. Részvíriololdatot iszom. — 1/2. Eddig semmi hatást nem érzek. — Éjféli. Részvíriololdatot, opiumtinktúrát, rumot és cukrot keverek össze. A keverékben 500 foszforos gyújtó oldok fel. Többször egymásután iszom belőle. A furcsa itálya nem is olyan rossz! Itt végződnék a feljegyzések. Elalut. És ami a legérdekesebb, ma már minden vesztélyen túl van a kisasszony. Annál bizonyos, hogy izlése kissé bizarr és hogy természete szívós!

— **Leszakadt mennyezet.** Ma délelőtt riadalmat okozott a Kossuth-Lajos-utcában, a Belváros egyik legrozásibb házában bedőlése. A Kossuth-Lajos-utca 15. számú házában *Görög* István üvegkereskedésnek a mennyezete omlott be és az üzletben

mindent összezúzott. Emberéletben szerencsére nem esett kár. A ház annyira rozoga, hogy a lakókat kikalattatják.

— **A gyilkos vallomása.** *Greuninger*, *Popesco* Elza román színésznő gyilkosát, mint Párisból jelentik, tegnap hallgatta ki a vizsgálóbíró. A gyilkos a következőket mondta a jegyzőkönyvbe:

„Születtem 1882-ben Genfben. Atyám egy szállodában igazgató volt, anyám, született *de Whurst* kisasszony, angol volt. Amikor atyám 1889-ben meghalt, anyám újból férjhez ment *Piquot* urhoz és átvette *Aix-les-Bains*ben a *Hotel du Louvre*t. Nagyon elkényeztettek. Minden szeszélyemnek engedtek, annál is inkább, mert kitűnő tanuló voltam és a chambery-i és anneey-i liceumokban minden díjat megkaptam. Mikor mostoha atyám Berlinbe akart küldeni, hogy ott, mint voltöntő, valamelyik szállóban mesterségében gyakoroljam magamat, tiltakoztam, mert magasabba szálltak az életerveim. Hatalmába ragadt a költészet és a romantika. Nizzába utaztam.

Mint hogy szüleim minden segítséget megtagadtak tőlem, képes levelező-lapokkal kereskedtem, először Párisban, majd Nizzában. Sokat utazgattam és egyre kerestem a szépség eszményét. Vándorlásaimban tavaly tavaszkor *Velence*be kerültem, ahol különös, csaknem örült életmódot folytattam. Vérembe került a „velencei mérég”, amelyről *Jean Lorrain* legutóbbi kicéiben ír. Az éjszakákat *Lorrain*okkal feldisített gondolatokban töltöttem, ahol *Lorrain* és *Barris* regényeit olvastam. Ez az olvasmány annyira megrészegített, hogy csaknem elvesztettem az eszemet.

Ekkor találkoztam *Adesward* báróval. Mindketlen költészetet kerestünk, szépséget, eszményt. Hanem azért nem voltam részese az ő búnének. Ugyanakkor viszonyom volt egy magasállású orosz nővel, aki nálamnál is exaltáltabb volt. Viszonyom azonban platói természetű volt. Versekét olvastattunk.

Egy szép napon elutaztam minden ok és cél nélkül. Miután rövid ideig Aix-les-Bainsben tartózkodtam — közvetlenül *Fougère* Eugénia meggyilkolása előtt — szeptember végén Párisba utaztam, ahol különböző szállodákban laktam.

Egy este el akartam menni *Ernani* előadására. Elmentem a Comédieba, ahová felvonásközben érkeztem meg. Megláttam *Popesco* kisasszonyt és rögtön megértettük egymást!

Itt *Bowcard* vizsgálóbíró a következő szavakkal szüntette be a kihallgatást:

— Viszonyáról *Popesco* kisasszonyhoz a legközelebbi kihallgatáson fogom kikérdezni.

Erre a gyilkost visszavezették cellájába.

— **Mérnyő cipész.** *Szalczinger* János tarjáni születésű 44 éves cipész régi haragosa volt *Tepler* Károly rózsza-utcai háttulajdonosnak. Ma este *Tepler* nek a Rózsza-utca 106. számú házában lévő kocsmájában találkoztak az ellenfeleikkel és őrök összekaptak. Eleinte csak szidták egymást, míg egyszer csak *Szalczinger* revolvert rántott elő és kétszer *Tepler*re lőtt. Az egyik golyó a mellébe furdott *Tepler*nek és életveszélyesen megsebesítette. *Tepler*t súlyos sebével lakására vitték, *Szalczinger*t pedig a rendőrség letartóztatta.

— **Rendőri hírek.** *Hatodola* András éjjeli őr ma reggel a Révész-utca egyik gyártelepén magára döntött egy olajámpát, amelytől ruhája tüzet fogott. A szerencsétlen ember annyira összekett, hogy haldokolva került a Rókus-kórházba. — *Kusera* Mór trencséni zsákkereskedő a fővárosi rendőrség a trencséni vizsgálóbíró megkeresésére letartóztatta. — Ma reggel *Kuba* János asztalos. István-tér 3. számú műhelyében tűz támadt. Az inasok teremtint tettek a forró kályhára, amely széjfeltejt és meggyulladt, lángra lobbantva a felhalmozott gyújtóanyagot. A tüzet a VII. kerületi és központi tűzörség oította el.

(x) **Kávó- és teakülönlegességek** *Fratelli* *Deisinger* cégnél kaphatók. Budapest, Királyi bércapóta. Vidékre közvetlen Fiuméből is szállítunk.

Uj regényünk.

Holnap számunkban uj regény közlése indul meg. Címe:

Egy férj regénye.

Szerzője *Salvatore Farina*, a nagyszerű olasz regényíró, akit az elbeszélő művészet legkiválóbb jelesei közt emlegetnek a külföldön.

A férj regénye

a nagy író egyik legkiválóbb munkája, amely megragadja lelkünket úgy az előadás hangjának közvetlenségével, mint a meseri jellemfestéssel. Ebhez

járul megkapó meséjének egyszerű, de poétikus feldolgozása. A *Budapesti Napló* mindig ügyelt arra, hogy regényirovatában az európai elbeszélő irodalom legértékesebb alkotásait nyújtsa. E hagyományokat követve, indítjuk meg uj regényünk közlését és hiszünk, hogy olvasóink sok gyönyörűséget találnak majd a nagy olasz írónak is egyik legszebb műveiben.

Szeretet.

— Egy tanítónő levele. —

Az iskolában nem hervadást jelent a szeptember. Ott akkor kezdődik az élet.

Jönnek a szülők a kicsinyekkel. Beírjuk őket kis könyvbe, nagy könyvbe, kis lapra, nagy lapra. Hogy hívják, hol született, be van-e oltva, hogy hívják az apját, mi a foglalkozása?

Ez csak elég rideg, ugy-e? Nekem nem rideg. Mikor írom, elkalandozik a lelkem.

Hol született? Kis kunyhóban, rongyok között-e? Fényes palotában, csipkés bölcöskében? Mi az apja foglalkozása? Füstös gyárban dolgozik? Arca verejtékével keresi a mindennapi kenyérét? Vagy kezének egyetlen intésére hajlong előtte szolgálhad?

Mindegy.

Az embert fent is, lent is kipróbálja az élet. S erőt, kitartást itt is, ott is a legkedvesebbe, a gyermekre, ad neki a küzdelmekhez.

És a legkedvesebbjét ránk bizza szeptemberben a szülő.

Ezt az apró népet nagyon szeretem.

Ma ezért a virágért vagyok oda, holnap amazért. Ma ez a legkedvesebb színem, holnap az. Egyszer az egyik dal szól legjobban a szívemhez, azután a másik. Csak egy érzésem nem változik sohasem: a gyermeket mindig szeretem egész szívemmel, egész lelkemmel. Azt az édes, töreány teremtést, aki olyan nagyon rászorul a szeretetre. Akinak az élete gyöngéd-ség, becézés nélkül olyan, mint a föld télen a nap melege nélkül. S ahogy a nap sugara életre kelti az alvó földet, úgy ébred fel a gyermek lelke a legnagyobb gyönyörűsége, ha szeretet veszi körül.

Magam is szeretet közt nőtem fel. Otthon is, az iskolában is. Áldom érte az istent.

Az iskolában sokféle a gyermek. A szülei házbán sok nyomorúságot, egyenlenséget lát a nép cseméjé és bizony nemcsak a népe. Ez nem lehet másképp, erről nem szeretek beszélni. De az iskolában kell, hogy szeretet legyen.

Fizikai fájdalmat érzek, ha durva, izléstelen szóval illetik a gyermeket.

Soha komolyan gyermekre még nem haragudtam.

Szeretem megfigyelni, mi a hajlandósága, mivel szeret játszan, miért nyugtalan, minek örül, miért busul.

Volt egyszer egy kis tanítványom. Feketeszemű, élénk, izgó-mozgó kis leány. Kiküldött iskolarozsza. A IV. osztályban hozzám került. Megmondták előre, ilyen rossz, olyan rossz.

Megnéztem figyelmesen. Szép kis leány volt. Mosolygásra állt a szeme, az orra, a szája. De csendesen ülni sokáig egy helyben nem tudott. Babrárt a fiókban, lemaszotta a pad alá, mindig tett-vett valamit. Akart nyugodtan ülni, nem tudott.

Megkérdeztem egyszer, szeret-e engem. Olyan meggyőződéssel mondta az igent, hogy el kellett hiun-nem neki. Meg különben is látszott rajta, hogy meg van velem elégedve.

— Hát akkor mért nem nézel rám? — kérdeztem. — Mért bujkálsz a pad alatt, mért forogsz erre, arra, amarra, mikor én beszélek? Nézz rám, ha szeretsz.

Nekiégyenesedett, figyelt. Sohasem mondtam, hogy rossz gyermek. Addig meséltem neki, meg a többinek, hogy ő szeret tanulni, ő szófogadó, illedelmes, meg elhíte. És mikor láttam, hogy nem tud már csendesen ülni, volt gondom rá, hogy valami munkát adjak neki. De kelletnél többet nem foglalkoztam vele. Hadd mozogjon egy kicsit.

Egyszer írunk a tábara. Ezt a versszakot *Petőfi* „Távolból” című verséből:

Engem is, hogy csillogó reményem
Bízott csak, minék elbeszéltem?
S hogy, mióta járom a világot,
Bolygó lábam száz tövisre hágot.

Arról beszélünk, hogy miért írjuk *világot* egy t-vel, *hágot* két t-vel.

A feketeszeműt ez nem érdekelte. Elővett egy kis rózsaszínű selyemrongyot, meg tüt és cénát. És

varrt. Egy kis kalapot csinált. Neki mulatságosabb volt a rozszaszínű kis kalap, mint az egy t meg a két t.

Eszembe jutott, hogy hátha neki van igaz. Hátha az ő rendelkezése itt a földön sz, hogy szép, rozszaszínű, habos kalapokat fog varni szép, boldog, finom uriaszonykáknak, kisasszonykáknak. Nem egy t, meg két t kell ahhoz, hanem hajlandóság és kezi-ügyesség.

Hagytam, hadd varrjon. Vigyáztam, észre ne vegye, hogy látom. De ő maga bizony se látott, se hallott, azt sem tudta, hogy az iskolában van. Varrt, varrt. Forgatta a kis kalapot ide, oda. Rámosolygott. Lehajlította itt, felhajlította ott.

Észrevették a körülöttes ülő kislányok. Rám néztek, mi lesz most. Intettek nekik komolyan, hogy oda ne nézzenek.

No, és a kis kalap elkészült. Persze mutogatta a szomszédoknak.

Akkor odamentem hozzá. El akarta dugni a kalapot.

— Add ide, kis lányom, mi az?

Ideadta.

— Szép kis kalap. Hol vetted?

— En varrtam.

— Igazán szép kis kalap — mondom — ügyesen csináltad. Nézzétek, gyerekek.

És megmutogattam a többinek is. Tetszett nagyon. Aztán visszaadtam neki a kalapot és szeliden így szóltam hozzá:

— Kislányom, de az nem helyes ám, hogy most varrad azt a kalapot, mikor figyelned kellett volna. Látod-e, a többi most már tudja, mit beszélt, te meg nem. Mindent a maga idejében. Ugye nem teszel többet ilyesmit?

Nagyon meg volt hatva. Azt hitte, hogy megszidom, vagy megbüntetem.

Aztán folytattuk az egy t-t, meg a két t-t. És nagyon jókedvűek voltunk mindnyájan.

... Nem mesélek tovább. A kis feketeszemű megkedvelte az iskolát, szeretett tanulni. Jeles bizonyítványt kapott az év végén.

Vizsgálat után való napon eljöttek a kézimunkájukért, az írásaikért. Sorjában odajárultak elém. Elbucszunk. A feketeszeműt ott settenkedett a hátam megett. Izgett-mozgott, valamit akart.

El sem tudtam képzélni mit akarhat. Várta, míg elbucszuk mind. Akkor odagrípk hozzá, átfogja a nyakamat és nagyot csókol a bal arcomra. Még most is érzem a helyét.

Felkacag és azt mondja:

— Csak ezt akartam. Most már megyek.

És elfutott. Egy pillanat alatt árkon-bokron tul volt.

Sohasem felejttem el ezt a napot.

Egy könyv van előttem. Címe: *Az apró emberek tudománya*. Szerzője Ember János budapesti segédtanfelügyelő. Ez a könyv 1902-ben jelent meg, de mindig aktuális és különösen most az iskolaév elején.

Ember János tanfelügyelő megérdemli a nevét. Igazi ember. Ha belép az iskolába, mintha a homlokára lenne írva jelszava: *szeretet*.

Ha egyetlen szót sem szól is, a jószemű ember akkor is leolvashatja az arcáról:

— Uram asszonyom, előttem is úgy tanítson csak ahogyan szokott. Szeretettel hallgatom, szeretettel. A gyermek és a tanító barátja vagyok.

És mikor végighallgatta az egész iskolát, akkor összegyűlünk a zóráasztalnál és elmondja az észrevételeit.

Elhallgatnám napestig.

Az érző, a jó, a nagy tudású ember nyugalmával elmondja, mi tetszik neki, mi nem. Magára ismer mindenki. És nem bántódik meg soha senki.

Minden szavával beváltja a jelszavát: „Barátja vagyok a tanítónak, szeretem a gyermeket, azt akarom, hogy az iskola olyan szent hely legyen, mint a templom.”

De sokat tanultam beszámolóbeszédjeiből.

A könyvében összegyűjtötte mindazt, amit tapasztalt. A mondanivalóját egy öreg esperes szájába adja. Végigolvastam a nyáron a szelid fenyvesek alatt, a tengerzöld Traun partján.

De sokat tanultam belőle, de sok lelkehez találó fejezet van benne.

Mindjárt az elején a hitoktatásról:

Hitoktatást akarok én és nem hittanítást. Nem *tanítványt* akarok én tanítani, de a szent, magasztos, jó dolgok iránt fogékonyt akarok tenni a gyermekek szívét.

Nem azt akarom, hogy a hittani óra gyötrelmes, hanem az örömeik forrása legyen a gyermekek néve. Az ünnepnapokat szaporítani óhajtom a hittani órák napjaival. Egyszóval: érzelmeiket akarok kelteni s az akaratot irányítani. Az eredmény pedig tanítványaim jobb életében akarom szemlélni...

Még ma is, ha jó kedvem van, el szoktam mon-

dani társaságban, hogyan tanultatták be velem kis növendékkoromban a pontyot:

— A potyka vagy ponty. Vizeink egyik kiváló alakja. Közvetlen a fej megett egy nagy mozgatható csontlemez látnak, mely alatt öt egymásmellette sorakozott, hátrányos rosozkáló, fésűalakú lemez van. Ezek az állat lélekészeti szervei, a kopolytuk...

Ezt egy lélekészre fújtam el.

Nem ugy *Ember János*. Olvassuk csak el, mennyi egyszerűség, mennyi melegség szól ki abból a fejezetből, hogyan képzeli el érdekes tanítást a verébrol: Bevisz az iskolába egy verebet.

— Gyermek! Ime, bemutatok nektek valakit.

— Nem valaki az — szól egy gyerek — nem személy az, csak egy veréb.

— Nem jól beszéltél, Mátyás; mert most nem helyesírásról van szó. Amde még, ha arról volna is szó, akkor is nagy kezdőbetűvel írni ennek a kis most bemutatott teremtménynek a nevét. Mert ez a most-dár nem közönséges veréb, hanem Ferkó urfi. A veréb-nemzetségnek kiváló sarjadója ő. (A veréb elkiálja magát: csirip! csirip!)

— Hallottatok? Megszóltál ő is.

— Igen, hallottuk. Csiripelt.

— Csiripelt? Dehogyan csiripelt: beszélt. Ezt mondta: „Uraim! Van szerencsém magamat bemutatni: Ferkó vagyok”. Igen, ezt mondhatta; csak hogy nem a mi nyelvünkön, hanem az ő nyelven. (A veréb ismét beleszó a beszédbe: „Jó, jó, Ferkó! Elhiszszük, hogy régi család ivadéka vagy, csak ne szólj többet bele a mi beszédünkbe!”)

És mikor egy gyermek megkérdezi, mért hívják Ferkónak a veréburfit, elmondja a meséjét.

Tessék csak elolvasni! Mutaiva tudja meg a gyereksereg, hogy a veréb tolla szürke, csőre kupalaku, stb. stb.

Nagyon szép dolog az.

Még ma is igen kevesen vagyunk, akik nyelvet és nem nyelvtant tanítunk. Helyesírást és nem nyelvtani szabályokat. Szegény kis porontyok!

Ember János könyvében van olyan fejezet is, amelyiknek a címe: *A kutya ugat*. Az mondja:

Jöhet idő, midőn valósággá lesz a Madách falansztere, amint a jövőbe jóslópillantást vető költőnek képezelte látja...

A messze jövőendő tudosa ásatásait közben egy teljesen jókarban lévő pincerészletre s abban különféle íleg megszenesedett papirlapokra bukkan. Kiderül, hogy azok a papirlapok valamikor iskolásgyerekek füzetei lenettek. A kezdetleges írás és tartalom legalább erre vall. Apró mondatok vannak egymás mellé rova, melyek legtöbbje a kutyáról szól. „A kutya ugat. A tarka kutya ugat. A viziskutya ugat. A szürke kutya haragosan ugat. Két kutya reggel, délelben, este mérgesen ugat és harap” stb.

Ebből tudósunk arra a konklúzióra jut, hogy: „A kutya nem az a közönséges házőrző állat volt az ósmagyaroknak, amineknek az eddigi tudomány állítja, hanem valami magasabbrangú lény lenett. Ez ember bizonyos tekintetben eszményképének tekinthető, különben nem emlegette volna olyan gyakran s nem játszott volna olyan nagy szerepet az ijtuság nevelésében... Kinek mi haszna van a teremtettség el alatt az anyai, állomány anyai, tárgyi, mellékmondat s más elfajta érthetetlen csudadolgok hasznosításából?... Hevesírást kérünk, nem neveltanítást. Itt csak gyökeres változás segít. Ki kell törölni az elemi iskolából még a nevet is ennek az ártalmas dolognak. Ki kell irtani, ki kell tépni, mint valami mérges gyomot...”

Ne bántuk azokat a szegény kis gyerekeket!

Az egész könyvet szeretném ideírni, de csak arra a passzusra hívom fel a figyelmet, amelyben arról szól a könyv, hogy a természet szépségeivel bassunk a gyermek lelkére. Elmondja, mi mindenre nem taníthatja meg senki jobban a gyermeket a természetnél. „Ennek a nagy mesternek a műveit”, úgy mond „nem őrzik falak és egyenruhás” szolgák, az ő műremei több-kévesb mindenkinél hozzáférhető, akit érzékel áldott meg az Isten... Csak olyan legyen az iskolai élet, hogy erre a fogékonyaságra ránevelje az embert.”

Arra kérem társaimat, olvassák el ezt a könyvet, aki még nem olvasta. És, aki már olvasta, olvassa el még egyszer. Megtánit az bennünk a legszebb tudományra: *szeretettel tanítani a gyermeket*.

Ne erőltessük meg azt a csöppséget. Felesleges békákat ne rakunk rá az iskolában. Nem csodálom, ha megújja a tanulást. Lepkét kergetni, vadvirágot szedni, jégen csuszálni sokkal mulatságosabb időtöltés. Csöppet sem veszt az iskola a méltóságából, ha tanulás közben egy-egy szép népdalt énekelünk. Azután is négy lesz a kétszerkettő. En bizony még szappanbuborékot is csinálunk szép napsugaras időben az iskolában. Nagyon szép multság az és ártatlan...

Kinek több jut a bajból, gondból, kinek kevesebb. A bánatot is magunkkal viszzük az iskolába. Mesebeszéd, hogy azt otthon lehet hagyni. De menél szomorubb vagyok — annál lágyabban szólok a kis gyermekekhez. Végignézve rajtuk, eszembe jut;

ugyan mi lesz ezekből a kis emberekből? Lesz-e mindegyiknek elegendő lelkiereje a megpróbáltatások idején.

A gyermek lelkében minden igaz, emberi érzésnek megvetni az alapját, ez ami legszentebb teendőnk az elemi iskolában.

A *rendcor* meg a *módcor* csak azután következnek.

Elmúlt a szeptember. A jövő-menésnek, a rendelkezésnek vége. Nyugodalom van mindenfelé.

Tegyen mindegyikünk mély fogadást: Szeresük a ránk bízott kicsinyeket egész szívünkkel, egész lelkünkkel. Szegényt, gazdagot, csendeset, csintalant, okosat, nem okosat agyaránt.

És tanítsuk meg különösen a legszebb nyelvre. Arra, amellyel megérse az erdő zugását, a szél sóhajlását, a kelő nap gyönyörű fényességét, a hermatcsepp ragyogását, a berek és liget dalosait, a vizeses moráját, a fehér orgonavirág édes illatát...

Akkor majd megállja a helyét az élet útján.

Holló Sárka.

A katolikus országos nagygyűlés.

Budapest, október 20.

Ma délelőtt kezdődött Budapesten a Vigadó nagytermében a magyar katolikusok negyedik országos nagygyűlése. A kongresszus tagjai eöb a belvárosi plébánia-templomban gyűltek össze istentiszteleire, ahol *Csáska György* kalocsa érsek misét mondott. Onnan vonultak a Vigadóba, amelynek nagytermét a magyar nemzeti és pápai színek, az ország, a pápa és a magyar főpárok címerei díszítették.

A főpapi karból jelen volt *Csáska György* kalocsa érsek, *Szmcsecsányi Pál* nagyváradi, *Bubics Zsigmond* kassai, *gróf Széchenyi Miklós* győri, *gróf Csáky Károly* váci, *Városv Gyula* székesfejérvári, *Ivánkovics János* roznyói, *gróf Mailáth Gusztáv* erdélyi püspök, *Fehér Ipoly* pannonhalmi főpápa, *Kohl, Wolaska, Frakndó, Radnay* és *Jung* címzetes püspökök. A főnarak közül: *gróf Zichy Nándor* és *gróf Csekonics Endre*, herceg *Esterházy Miklós*, *gróf Zichy Aladár*, *gróf Zichy János* és *gróf Maiáth József* és a képviselők közül *Rakovszky István*, *gróf Wilczek Frigyes*, *Abaffy Ödön*, *Farkas József*, *Förster Ottó*, *Ernst Sándor*, *Hellebrónh Géza* és *Lovász Márton*.

A gyűlést az *Opera* férfi-énekkara nyitotta meg a *Szózat*-tal és a pápai himnuszszal, melynek elhangzása után ifjabb *gróf Zichy János* elnök mondott megnyitó beszédet. Hangsúlyozta, hogy a nagygyűlés célja megerősíteni a szolidaritást az életben szétágazó utakon járó katolikusok között. A katolicizmus nem fél a vilárosságtól, nem akarja elzárni az egyházat a kor szellemétől. A dogmák csak alapját adják az épületnek, maga az épület tiusa a korrall módosul. A zajos tapssal fogadott beszéd után megválasztották a tanügyi és irodalmi szakosztály elnökévé *Margalits* Ede egyetemi tanárt s a szociális szakosztály elnökévé *Giswein* Sándor győri kanonokot.

Az elnök indítványára a királynak a következő táviratot küldték:

Császári és apostoli királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk! Magyarország katolikusai, akik a IV. katolikus országos nagygyűlésre összejöttek, alattvali hűséggel a magyar lélek őszinte és igaz szeretetével üdvözlök felségedet. Hosszu évszázadok tanúsága szerint a magyar katolikusok mindenkor hűséggel, benső ragaszkodással és tisztelettel vették körül a magyar király trónját s szívükben a haza szeretete egybeforrott a koronás király felségsége személye iránt érzett szeretet és tisztelet érzelmével. Az ősemktől öröklött eme hűséget, ragaszkodást mit uk meg mi is felséged trónjának zászlóira előtt. Imádságos szívvel többszörökön szent Istvánhoz, első szent királyunkhoz, hogy nehez viszontvannak közegett is az ő áldott szent Jobbja védje, oltalmazza felségedet tegye dicsőítő királyi trónját s tegye boldoggá a drága magyar hazát.

Még *gróf Széchenyi Miklós* tartott előadást lelkes kegyelések közben a katolikus társadalmi tevékenységről.

A katolikus társadalomnak, úgymond, áll kell hatva lennie a kereszténység szellemétől, krisztusi szeretetétől és békéjétől. A társadalom legfőbb baját abban látja, hogy napjainkban ugy az egyén, mint a néptömeg részben a nyomor, részben az ámitás által helyéből kimozdította nem találja meg azt a pontot, amelyen megállja, meggyugvással és hasznosan működhetnék. A csendes lelszin alatt már dul a társadalmi harc; a régi rend bomlásnak indult s arra ami következhetik, csak rettegéssel gondolhatunk. A gazdag és szegény osztály között mindig megvolt az ellentét; most nem is ez az ellentét a baj, hanem az, hogy most ezt a két osztályt egymás elenségévé akarják tenni. A szociális kérdést az erkölcsi faktorok hozzájárulása nélkül megoldani nem lehet; ha van orvosság, ugy az csak a keresztény hit lehet. Látuk, hogy az államok és a fejedelmek egész tekintélyüket, egész hatalmukat latba vetik, hogy a mai társadalmi rendet löntarthatassák és megvédelmezhessek, de hiába; ez a kérdés nem lesz meg-

oldva, míg közre nem működik a vallás ugy az egyé-
nekben, mint a közéletben. A tulajdon védelmére nem
előg a büntetőtörvény, ahhoz isteni törvény is kell.
(Taps.) A gazdag és szegény, a munkaadó és a munká-
s viszonyát egyedül a keresztény lelebaráti szeretet
törvényével lehet szabályozni; ez a törvény azt ta-
nitja, hogy a munkaadó a munkásban ne rabeszlőt
lásson, hanem becsülje meg annak emberi méltóságát.
Es amit nem biztosít a szegény embernek a jog; azt
nyújtja neki a szeretet.

Délután 2-5 óráig a két kiküldött szakosztály
tanácskozott. Az első szakosztály gyűlésén, amely a
katolikus irodalmi sajtóval és neveléssel foglalkozott,
dr. Margalts Ede egyetemi tanár elnököl és felolva-
sást tartottak; dr. Margalts Ede a katolikus irodalmi
társulatokról, dr. Helyes Lajos a katolikus népies
irodalomról és Guszenits Vilmos a népiszkolák álla-
mosításának a következményeiről. A második szak-
osztályban P. Sós István a keresztény karitásze tevé-
kenységéről, Andor György a keresztény karitásze
szervezéséről, Kirschanek Ödön pedig a brémai
alkohol-ellenes kongresszus tanúságairól tartott
előadást.

Este 6 órakor volt a nagygyűlés második nyil-
vános ülése, melyen gróf Zichy Nándor mondot;
ünnepi beszédét ezzel a címmel: *A magyar katolikusok
hódolata az új pápa előtt.* Hangsúlyozta, hogy a pápák
mindenkor pénzt és vért áldoztak a világi hatalomért
s nekik (?) köszönhető, hogy Magyarország még áll és vi-
rágzik. Kijelentette, hogy a pápaság hatalmát vissza kell
szerezni s függetleníteni őt a világi hatalmaktól. Indít-
ványozza, hogy küldjenek hódoló táviratot a pápá-
nak. (Éljenzés és taps.) A nagygyűlés ezután egy-
hangulag elfogadta a pápához intézendő távirat
szövegét. Majd Kanter Károly felolvasta azt a
levelet, amelyet X. Pius pápa gróf Zichy János-
hoz intézett abból az alkából, hogy a gróf
hírül adta neki a nagygyűlés egybehívását. Leveleiben
a pápa örömmel és megelégedéssel vesz tudomást a
magyar katolikusok tömörüléséről; üdvözlétét kü di
Mária országának s apostoli áldását a nagygyűlés
tagjainak. Ezután gróf Wilczek Frigyes tartott előadást,
a katolikus sajtóról. Végül dr. Prohászka Ottokár
tartott nagyérdemű előadást a világiak apostolkodásáról.

Azzal kezdte, amivel tavaly végezte. Pünkösdi
tűzet emlegetett akkor, mely a katolikus nagygyűlés
termét a keresztény társadalom szervezkedésének
egyik színhelyfűl avassa s apostolokat ihlissen, nem
egyik nem is tizenegyet, hanem sokat.

Kevésbé be nem érjük, hiszen egy világ meg-
hódítására szervezkedünk, amely a modern haladás
s társadalmi vélságok lábában született s a szellemi
forradalmak bélyegét viseli magán; de amelynek
homlokán a kereszténynek s szívében a keresztény
érzésnek nyoma sincs. Pogány a lelke s idegen
az érzülete. Új prófétái vannak, kik új megváltást
hirdetnek. Megváltást keresnek a nyomorúságtól a
Megváltót, új Krisztust, kik új csillagok lényében keresz-
telje meg a szenvedő emberiséget. A gazdasági forradal-
om tényleg hozzá is látott a földszínek elvál-
toztatásához. Az intelligenciát az új gondolatok-
nak káprázatába s a népet a városoknak büv-
körébe vont; a régi gondolatok ennek következtében
ódságukkal s a falu a maga elmaradt kulturájával
új pagánizmussá minősül; a sokszorosan differenciálód-
ott munka új geográfai elosztást teremt s új osztá-
lyozással és rétegezéssel építi föl a társadalmat.

Felveti aztán azt a kérdést, hogy az ellenszen-
ves kultúrának rehabilitálható-e még a kereszténység;
hogy ez apostolata szellemi áramban lehet-e a ke-
resztény világnézet az értelmesnek vezető s meg-
nyugtató csillag? Lehet-e ez új pogány vilá-
got megkeresztelni s kik legyenek a aposa? Mind
a három kérdésre azt feleli, hogy bizzanak a ke-
reszténység erejében s szítsák lobogó tűzzé szer-
tetűket s aztán? Azután lépjenek ki s legyenek
apostolai? Kik? Mindnyájan, az egész társadalom s
annak minden rétege s osztálya. Egy világ mozdul
k sarkából, a harc nem egyeseknek s elszigetelt
irányzatoknak, hanem a hitelenségnek harca a hittel. A
keresztény világnézetéről van szó, még pedig az egész vo-
nalom, a köz- és magánéletben, általában és családban.
Nemcsak az oltárt, hanem a tűzhelyt, nemcsak a trónt,
hanem a családot is fenyegeti a veszély. Ennek az
ellenséges mozgalomnak bordonója a dogmatikus tu-
domány, a materialista, művészet, irodalom és színe-
szet, a szabadkőműveliség s a léha élet: az ellenmoz-
galomnak is csak a társadalom lehet a bordonója. Nem
a klérus egymagában. Mikor egy világ bomlik s
egy új társadalom alakul, mit skartok egy
osztályra, hogy az megállítsa a világot? Nem állítja
meg, hisz nem fér hozzá. Világnézetet nem egy osztály
tart fenn, hanem egy világ; a világnézet elvesztette
erejét, ha csak egy osztály kiúzd és viv érle; harcai
Leonidásharok lesznek, melyek hőské adnak de életet
s boldogulást nem biztosítanak. Buzgó világiak kel-
lenek az egyháznak! De nem csak az egyháznak, ha-
nem a Magyarország társadalmának is kiáltó szükség
van a pozitív kereszténységért való lelkesülésre. Mit
ér a hazaszeretet igénytelenség, lelkiismeretesség, ün-
zetlenség nélkül? Mit a fényes országából Deák sze-
leme nélkül? (Éljenzés.) S honnan vegye a magyar
társadalom az erkölcsi inspirációkat, ha nem a keresz-
ténységből?

Kifejti aztán, hogy sem a művészet sem a gazda-
sági fejlődés, sem a közéleti szellem nem nyújtja azo-
kat. A művészetből hiányzik a bensőség melege. A gaz-
dasági fejlődést nem a magyar elem vezeti. Vagy tán
a közélet szellemétől kérjünk s várjunk erkölcsi
földülést? Ugyan miy itéletet mondana társa-
dalmunkról az ázsiai világbirod. Tolsztoj Leó arról
a rothadásról, mely közéletünk magasabb kürei-
ből szívárogo le s mint leplezetlen bűn s nyilvános

bojtány jár köztünk, arról a szibaritizmusról, mely
az obstrukciós esztendő nyarán a képviselőház leve-
gőjének lehűtésére naponként 800 forintot költött a
szegény, rongyos nép képviselőtének kényelmére?
Arról a blazirtásról, mely az élet hivatalos bemutat-
kozásain erkölcsöket szinlel, különben pedig a Vig-
színházban serdülő leányoknak is bérletet fizet?

Hát ugyan mit tegyünk? Felelet: Tetteket ké-
rünk! Első telt az élet; a legnagyobb tett a keresz-
tény élet. Keresztény férfiakat kérünk, kik a hitet
vallják; templomba járnak, imádkoznak és „magna
vivunt” s erkölcsösen élnek. Egy ily férfiu fölér egy
apologivál.

Ily generációt nevelni kell: keresztény családok,
tanárok apostolkodjatok, neveljétek nekünk kereszté-
ny nemzedéket. Anyák, neveljétek nekünk ideális
leányokat; ne a Vigszínház bértein, ne a Prevost-
féle irodalom szeméjén; ott belia-donnak nőnek; de
magyarul azokat nadragulyáknak hívják: szemre szé-
pek, de mérgesek; bioldítani igen, de boldogítani
világot nem tudnak. Továbbá: apostolkodjunk az ifjúság
érdekeiben. A keresztény regeneráció céljából minden-
felé Maria-kongregációkat alakítottunk és megala-
kult a Regnum-Marianum, e törekvéseknek központ-
jával és támaszául. Ne csak leányiskolákat mindig s
mindenütt; gondoljanak már a fiukra s az ifjakra is.
Mélyen tisztelt hölgyeim, ne haragudjanak rám, de
én ugy látom, hogy túlovagiasak vagyunk s csakis
kegyetekkel törődünk. Ne csak apáca iskolákat! Ért-
tiszteltem a kedves testvéreket, szeretem őket, meg-
csókolom a lábuk nyomát is, de hát mi is akarunk
élni, mi Évának árva fiai s Magyarországon számkí-
vetelt maradáit!

Van továbbá nagyon sok mű köztünk, sok egye-
sület a játékosvásnak, a szociális tevékenységnek
terén; „messis multa” mondhatom sok tér, sok cím,
de kevés munka, „operarii pauci.” Nem hisem hogy
Budapest-Erzsébetvárosnak többször 10,000 katolikus
hive közül csak heten-nyolcan találkozzanak a Szent-
Vince-egyesületi tagságra s hogy a munkás-rétegekre
való kihatásnak Budapest 100,000 katolikusára közt
csak 4-5 apostola legyen. Hát nekünk csak egy
Huszárunk volna? Hisz Booth, az üdv-hadsereg
generálisa, Angliában, Amerikában, Hollandban 10,000-
reket vezényel. A szociális, karitatív tevékenység ez
idő szerint az egyedüli eszköz, hogy az elbanyagolt
néprétegekhez férkőzzünk. A régi stílusban folytatott
lelkisáztorkodás, kivált a nagy városokban, nem ér
le a szenvedő néposztályokhoz; új viszonyok új alko-
tásokat sürgetnek.

S a közéletben is segítsük egymást; segítsék
egymást a keresztény érzésű férfiak. Segítik egymást
a szidők, helyesen teszik segítik a szabadkőművesek,
de ezeket már nem dicserem meg; segítsük mi is
egymást! Fogjunk kezét s foglaljunk tért; próbáljunk
tenni s embereinket előbbre vinni; tanáranak tőlletel
segíteni; orvosainkat, művészeinket, írónkat pártolni,
szóval a keresztény társadalmat s a fejlődést előmoz-
dítani. Ez egy sürgősségi indítvány, mely halasz-
tást nem tűr. A pesti egyetem ifjusága több
mint harmad részben nem keresztény; a keresztény
ifjuságnak tele szegény, vergődők, vívődők, irnokos-
kodók, abba hagyja a tanulást s a vidéken éhen-
kórászsa kvalifikációk; a másik fele jómódu s un-
nak készül s urrá protegáltatik; honnan toborozzuk
tehat majd az eszmék apostolait? Itt a keresztény
játékosvásnak tere! A katolikus egyetemek kérdése
még nem érett; de a keresztény érdekek rögtön
szolgálhatók, ha az egyetemi internátust pártoljuk.

Végül hangsúlyozza, hogy csüggedésre nincs
ok. Tudunk - ugymond - mi is lelkesülni:
bizonyítja azt a Vörösmarty-szobor mozgalom
s azelőtt a szabadságharc ötvenéves fordulójá-
nak megünneplése! S bár az élet materializmus
iesztül, de a színházi köznönség nálunk is inkább az
E ktrának s a Bánk-bánnak tapso!, mint a franc
neuraszthena aialavóságainak; iudokolva is életet kér,
megrothadni nem akar! Szóljatok hát hozzá tűzzel s
irjatok neki vérrel s ntánatok indult!

A nagyszabásu beszéd mély hatást tett az egybe-
gyűltre. A nagygyűlés holnap délelőtt 10 órakor
folytatják.

Megjött.

Hála Isten, itt van végre;
A poéták öröme,
Tegnap reggel érkezett meg,
S bár tőle sok ember retteg,
Mégis itt van, mégis eljött,
Tudja gyermek, tudja felnőtt,
Sarki hordár, gesztenyenő,
Ella, Jutka, Benő, Jenő,
S ezért az alsó ruhára
Felsőt is vesz bizonyára,
Hogy tüdeje meg ne fázzon,
Vagy hogy nyaka meg ne ázzon;
Keztyűt is hűz a kezére,
Hogy keringjen rendben vére,
És kimenve az utcára,
Kiső szomorúan látja,
Hogy dőlőtt a pinóterek
Minden kertét szétszedének,
Mi eddig az utcán állott,
És rá légy, meg sok por szállott,
De mostan már vége, vége,
Kávészák beisejébe
Szorult az utcai élet
És a galyból rőt levél lett,
Szürke felhő szállt az égbe

És pirosra, zöldre, kékre
Festlet plakát minden sarkon
Hirdeti, ha jó az alkony,
Vigadóban, Roajálban
Hangverseny és mulatság van;
Sauer, Ondricsek és Bonci,
Eldur Kórszi, Gédur Tonosi
Zongorán, bőgőn, pedálon
Úgy játszik, hogy szinte álom,
És a sok színház vitézül
Piemerre egyre készül...
Mindez mért? Mert itt van végre,
A poéták öröme,
Mitől versük szinte bőszi:
— Az ősz.

Ki akar lovasrendőr lenni?

A rendőrségnél több lovasrend-
őri állás üresedett meg, amelyre
nyilvános pályázatot hirdetnek.

Több jelentkező után, aki nem felelt meg, Köpecsés Gyurka
lép be a vendőparancsnok szobájába. A küszöbön veszi
észre, hogy a kurtaszárú pipát szájában felejtette. Kikapja
és daltengerébe igyekszik elrejtetni.

A főparancsnok (hirtelen felpillant írásából): Mit
szorongat a kezében?

Gyurka: Semmit!

A főparancsnok: Dehogy nem!

Gyurka: Semmit!

A főparancsnok: De hiszen most is ott van a
kezében!

Gyurka: A kezem sincs itt!

A főparancsnok: Miket beszél maga itt össze-
viszza?

Gyurka: Gyakorlom magam.

A főparancsnok: Mire?

Gyurka: A kivonulások utáni kihalgatásra.

A főparancsnok (érteklődéssel): Maga tetszik ne-
kem! Miért lépett ki a katonaságtól?

Gyurka: Egy ló miatt!

A főparancsnok (összeráncolt homlokkal): Nem illik
így beszélni volt feljebbvalóról!

Gyurka: Nem volt feljebbvalóm.

A főparancsnok: Hát?

Gyurka: Alattvalóm. A lovam...

A főparancsnok: Nos?

Gyurka: Mást akarjak helyette adni és én nem
akartam tőle megválni...

A főparancsnok: És miért?

Gyurka: Mert három hét alatt három embert
rugott agyon...

A főparancsnok (felesillámló tekintettel): És maga
csak az olyan lovat szereti, amelyik rug?

Gyurka (én-kelve):

Azért csillag, hogy ragyogjon,

Azért ló, hogy rugjon...

A főparancsnok: Két szótag hiányzik a második
sorból...

Gyurka: És két fog, ha a lovam mozdul...

A főparancsnok: Mit gondol, mi a lovasrendőr
első kötelessége ha kirukkol?

Gyurka: Hogy jól bepálinkázzon!

A főparancsnok: És aztán?

Gyurka: Hogy eltüntesse a számot!

A főparancsnok (ujjongva): És aztán?

Gyurka: Az újságírókat!...

A főparancsnok (kéjben uszva): Brávó! És aztán?

Gyurka: Hogy panaszt tegyen ellenük, hatósági
közeg elleni erőszak miatt.

A főparancsnok: És mit nevez maga hatósági
közeg elleni erőszaknak?

Gyurka: Ha a letaposott újságíró kijelenti, hogy
az ő háta nem cirksuz.

A főparancsnok: Mit felel neki erre?

Gyurka (dühösen): Ezt! (Ló módjára ugrándozik és
jobb kezével hodonázik, mint ha útna valakit.)

A főparancsnok (kacagva): Elég!

Gyurka: Még feleselni mersz, marha!

A főparancsnok: Ki? Én?

Gyurka (mind nagyobb dühvel): Te hát, te ténia-
nyaló, nesze, nesze!

A főparancsnok (felülva székeréről és hátrátva): De
most már igazán elég volt!

Gyurka (tajtékoz szíjjal): Parancsolsz a vakapád-
nak, nem nekem! (Végigtáncol az egész szobán, közben
nyerit, feldönti a székeket, végre felkapja a főparancsno-
kot és kidojja az ajtón.)

A főparancsnok (künn fellépáskodik és vérző orra
elő zsebkendővel tartva, beugyja fejét az ajtón, a még mindig
tomboló Gyurkához): Fel fogodom!

Gyurka (Hirtelen lecsendesedik, meglepetve): Miért?

A főparancsnok: Kifünő modoráért!...

FŐVÁROS

(*) **A tiszta községl választások.** A főpolgármesternek dr. Hegedűs János fővárosi törvényhatósági bizottsági tag sürdős indítványt adott át. A szabályok értelmében az indítványt a holnapi közgyűlésnek a főpolgármester be fogja jelenteni s ha a közgyűlés a sürgősséget kimondja, azonnal tárgyalás alá is fogják venni. Az indítvány szó szerint így szól:

A választások tisztasága az alkotmányos életnek legfontosabb biztosítéka. A fővárosi törvény elrendeli, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok választása szavazólappal, vagyis titkosan történik. A kerületi választási tagok pedig, kik egyidejűleg választottak, a törvény világos rendelkezése szerint titkos szavazás útján választanak. Ezekre tekintettel, hivatkozván arra, hogy ily választásoknál sok alkalom nyílik a visszaélésekre s a törvény rendelkezései kijátszására, tisztelettel indítványozzuk: Mondja ki a t. közgyűlés: 1. A budapesti törvényhatósági községl választások számára az üres, vagyis névsor nélküli szavazólappal, a szükséges nagyságokban, egészen egyenlő minőségű, színű és alakú papírlapokban maga a fővárosi törvényhatósága adja ki. A választópolgárok és a különböző pártok, ezeket az üres szavazólappal tetszés szerinti mennyiségben a törvényhatóság által megjelölt helyen, mindenesetre a választás helyiségében is, önköltségi áron átvesszik és ezekre nyomtatják vagy írják jelöltjeik neveit. Csak ilyen szavazólappal lehet szavazni. A szavazólappal bármilyen változás vagy megjelölés által külsőleg fölismertelődve tenni nem szabad. 2. Ez az intézkedés már a legközelebbi ideig községl választások, törvényhatósági bizottsági és kerületi választmányi tagok választása alkalmával hatályba lép. A székesfőváros tanácsa és az igazgató-elváltmány utasítanak, hogy az e végett szükséges intézkedéseket haladéknélkül tegyék meg. A közjó érdekében kérjük ennek az indítványnak azonnal való sürgős tárgyalását és eldöntését.

A székesfővárosi községl választásának a tisztaságára törekszik ez az indítvány. A fővárosi törvény ugyan intézkedik a választásról, el is rendeli, hogy a választás szavazólappal történjen s a kitos legyen. De a törvény intenciója kárba vész a kertes-furlanggal szemben ott, ahol a törvény nem mindenre kiterjedő apró részletességgel szabja meg a tennivalókat. Így van ez a városi törvényhatósági képviselők választásán is. A törvény elég világosan intézkedik, mert kimondja, hogy a választásnak szavazólappal, titkosan kell történnie. Ezzel biztosítani akarta a választópolgár választási szabadságát, a szavazólappal írottaként senki sem vonhatja utólagosan kérdőre, senki sem befolyásolhatja elhatározását megfélemlítéssel: lelkiismerete, meggyőződése szerint szavazhat. Ám a legcsudálatosabb leleményességgel kikeresnek a szavazólappal számára olyan papírokat, amilyen hamarjában senki se kaphat, hacsak nem tőlük. Már most a megfélemlített szavazó, ha más papírral szavaz, azonnal le van leplezve. A jelenlevő bizalmi férfi följegyzi a nevét és beírja a feleke könyvébe. A papíros oly vékony, hogy irni rá alig lehet, törölni is bajos rajta, de meg az ügyes kortes ott nyomja a szavazó kezébe a választóhelyiség előtt. Ha pedig az a kortes véletlenül egy hivatalnak a főnöke, aki hivatalnokait egy csoportban maga vezeli az urnához, amint már meg is történt, akkor annak a hivatalnoknak igen nagy erkölcsi bátorsággal kell bírnia, hogy ne a főnöke szája íze szerint válaszson. Ezeket a visszaéléseket akarja megakadályozni a ma beadott indítvány.

(*) **Kérés a külföldről.** Savary Emil a franciaországi Yonne megye osztályfőnöke, igen udvarias leveleiben kéri a fővárosi hatóságtól a budapesti Gyermekek-Menedékely alapszabályainak, ügyrendjének és költségvetésének a megküldését. Érdekes, hogy Savary Emil, aki hajdanában hosszabb ideig tartózkodott Magyarországon s a magyar nyelvet is megtanulta, a francia levelének végén, utóiratban, a következőket írja a polgármesterhez:

Magyarul írtem volna Nagyságodnak, de nem mertem, mert ötmé évre, hogy magyar szót nem hallottam.

(*) **Műncheniek tanulmány-utja.** München városi hatósága három előkelő tisztviselőjét küldötte ki Budapestre, hogy a városi aranyokok és vásári intézmények rendszerét tanulmányozzák. A három főtitviselő: Beck és Nagler városi tanácsos és Schachner főmérnök tegnap érkezett Budapestre s ma délelőtt tisztelettel Halmos János polgármesternél, aki gondoskodott róla, hogy a müncheni szakemberek a kellő utmutásban részeseüljenek.

színház közönsége körében, hogy esténként teljesen zsúfolt nézőtér ünneplé az alakítását. Legnagyobb hatása most is a második felvonásban Banda Marci zenekara kísérete mellett énekel Gőre nótáknak, amelyek megismétléssel alig tud betelni a közönség, ugyancsak a Sousa indulónak, amelyet huszárunitórisban énekel a művész. Káry Klára a héten még egy másik híres szerepét is eljátszta. Pénteken ugyanis Faragó Jenő és Barna Izsó operettjében, a Casanovában eljátszta a hátrás fő női szerepet. A címszerepet ezúttal is Nyárai ábrázolja, akinek ez kiváló alakítása. Pénteket kivéve, naponként a Huszárkissaszonny megy.

** **A Vígsház bemutatója.** Paull Henri Mathew darabja a Bohóc (The new clown), amely csütörtökön, e hónap 22-én, kerül bemutatásra, szokatlan, de hálás feladat elé állítja a Vígsház szemeztetőt. A Dr. Nébátsvirág francia öltözéssel és igazi párisi merészéggel megirt kalandjai után nem kevésbé vidám, de a cselekmény felépítésében és eszközei tekintetében egészen elütő bohózatot visznek a színpadra. Az angol humor jóízű terméke ez az újdonság, amelyben a vezető szerep Hegedűs Gyulának jutott. A Vígsház kedvelt komikusa egy lordot játszik, akit a körülmények arra kényszerítenek, hogy egy vándor-cirkusznál elvállalja a bohóc állását, és e miatt a legrosszabb helyzetekbe jut. Különösen érdekesnek ígérkezik a második felvonás, amelynek diszlete hű mása lesz egy lovarda nézőterének. Egészen új diszlet készült a harmadik felvonáshoz is, amely szintén a cirkuszban játszik. A darabot, amelyben sok a festői, tarka jelenet, Szilágyi Vilmos, a Vígsház új rendezője rendezi. A fordítás Pásztor Árpád munkája.

** **Coquelin a Népszínházban.** Coquelinnek a jövő héten szerdán és csütörtökön Népszínházban tartandó két előadására ma kezdték el a Népszínház elővetélt pénztárnál és Szécsi M. (Keckeméti-utca 14.) s Weisz A. (Károlykörút 26.) jegyirodáiban a jegyek árusítását s a Népszínház nagyevű vendégművészeknek két fellépése iránt rendkívül érdeklődés mutatkozik. Coquelin ez alkalommal igen nagy társulattal jön Budapestre s bemutatja a budapesti publikumnak 28-án szerdán Rostand *Cyrano de Bergerac* című színdarabját, 29-én csütörtökön pedig Molière egyfelvonásos darabját a *Pörüljél negédek* (Les précieuses Ridicules) mellett Sandeaunak négyfelvonásos vígjátékát, melynek címe *Mademoiselle de la Seiglière* játssza. A művész első fellépésére kibocsátott jegyek kékszíniük s rajtuk a jelzés Coquelin I. előadása, a második fellépésre érvényes jegyek sárgaszíniük e jelzéssel Coquelin II. előadása.

** **A Sötéttség a vidéken.** Ruttkai György nagy sikert aratott új színművét, a Sötéttség már legközelebb a vidéki közönség is meg fogja ismerni. Előadási jogát azonnal a budapesti premierre után megszerezték: Makó Lajos (Debreczen), Somogyi (Nagyvárad) és Kövessy Albert (Keckeméti), több igazgató pedig bejelentette, hogy a nagyszerű darabot színrehozza.

** **A Király-Színház ügye.** A színházvizsgáló bizottság ma délután ülést tartott Horváth János tanácsos elnöklése mellett. Az ülésen ott voltak a bizottság tagjai kivül, a rendőrség képviselői, a VII. kerületi előjáró s Beöthy László, mint a leendő színház igazgatója. Ha majd a tulajdonosok az építést teljesen befejezték, akkor az előjáróság megtartja az építés vizsgálatát, majd a rendőrséggel együtt megtartják az eljárást a színház-használati engedély kiadásának kérdésében. A bizottságban — írja a Magyar Híradó — feltüntetelt, hogy a rendőrség részéről ma is kifogásolták, hogy a július 16-ikán tartott bizottsági ülésre sem kaptak meghívást. Horváth János tanácsos kijelentette Pekéry főkapitány-helyettes és Rédey kapitány előtt, hogy ha a meghívó el is kését, módjában lett volna a rendőrségnek akkor tenni kifogást s nem most, hónapok után. A rendőrség képviselői bejelentették, hogy ők a régi álláspontjukat most is fenntartják. Ez azonban, mint az elnök jelentette, nem akadályozza a vizsgálói eljárás szabályos folytatását.

** **A fővárosi színházról.** A fővárosi tanácsa egy 600 koronás ösztöndíjat és egy 200 koronás segélydíjat tűzött ki az Országos Színházviselői Akadémia felsőbb osztályi tanulóinak számára. Az ösztöndíjra, valamint a segélydíjra november 25-ig kell benyújtani a kellőleg bélyegzettel folyamodványokat az Akadémia igazgatóságához. A folyamodványokhoz mellékelni kell a szegénységi és iskolai bizonyítványt.

MŰVÉSZET

□ **A Műcsarnokból.** Az e hó 22-ikén bezáruló Eisenhut és Ipoly-kiállítások után a Műcsarnokban azonban hozzáfognak a téli kiállítás rendezéséhez. A beküldési határidő a téli kiállításra e hó 26-ikán, hétfőn este hat órákor föltétlenül lejár, míg a kiállítás november 15-ikén nyílik meg.

□ **Jantyk Mátyas hagyatékának kiállítása.** A napokban Békésen elhunyt Jantyk Mátyas hagyatékát testvérei februárban a Műcsarnokban ki fogják állítani eladás céljából.

□ **A Nemzeti Szalon őszi kiállítását,** mely az egész sajtó részéről nagy elismerésben részesült, ma Zsilinszky Mihály kultuszminiszteri államtitkár is megtekintette és úgy a kiállítás magas művészi színvonaláról, mint a Pettenkofen-kollekció érdekességéről a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Az érdeklődés egyébként a közönség részéről is igen nagy s a művásár szintén igen szépen megindult már.

Nyílttér.

A Szinye-Lipóczi
Lithion-forrás

Salvator kintnó sikerrel
használtatik

vese-, húgyhólyag- és köszvénybántalmak ellen, húgydara és vizeleti nehézségeknél, a szűrtes húgyútnál, továbbá a légző és emésztési szervek hurutainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csirmentes!
Kapható ártalmatlan készítményben vagy a
Salvator-forrás igazgatóságánál Egerben.

Budapestben, főraktár Édeskúty L. urnál.

100,000 kor. nyerhető
1 drb 3%-os Magyar Jelzálog-igérvényvel.
huzás már e hó 24-én. Ára K. 4.50.
Mercurbank - BUDAPEST, -
IV., Váci-utca 37.

Fájdalmas szívvel jelentem, hogy szeretteit öcsém és számos éven át munkatársam

Schwarz Sándor ur

hosszu és kinos szenvedés után Lausanne-ban (Svájc) elhunyt.

Schwarz Lajos
Bajza-utca 26.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

* **Labiarugás.** A Budapesti Torna Club a Magyar Testgyakorlók Körével vasárnap bajnoki mérkőzésben lütközött. A M. T. K. a B. T. C. csapata fölött a tavaszi fordulóban 3:1 arányban győzött.

* **Bécsi versenyek.** Az Őszi kancadij és az Abonnet-handicap voltak a mai nap főszámai. Az előbbit Széllend, a Szent István-díj nyertes nyerte meg Ballada előtt, mely eszkönyös természetével nem mindig adja ki teljes formáját. Az utóbbi a Dreher-istállónak jutott Vaduz révén, mely egyszerre megtalálta legjobb formáját. A versenyek hideg, szeles időben folytak le s így kisszámú közönség nézte azokat végig.

I. **Eladók gátverseny-handicapja.** Díj 3000 korona. Távoiság 2400 méter. Arasin-Fratton Marohense-je (Barker) első, gróf Teley L. Prima-ja (Healy) második, Mr. Field Hastrmann-ja (Fürst) harmadik. Azután: Jász. My Lady, Campilli, Békés, Ladi Hinton, Gedacht, Testa, Gomb, Fragnicht, Lehel, Pogány. Totalizátor: 10:110. Helyrefogadások: I. 50:147, II. 50:87, III. 50:141.

II. **Nyeretlen kétévesek versenye.** Díj 3000 korona. Távoiság 1100 méter. Báró Springer Gusztáv Thoronaja (Taral) első, Dreher A. Wernmuthja (Cleminson) második, Schosberger L. Babszija (Bonta) harmadik. Azután Rothal Express, Ortrud, Standard, Santoy, Totia, Reporter.

III. **Őszi kancs-díj.** Díj 5000 korona. Távoiság 2000 méter. Somosi ménes Széllend (Van Dusen) első, herceg Taxis M. E. Ballada (Bonta) második, Mr. Lincoln Akárhogy (Adams) harmadik, azután Belvedere, Példa. Totalizátor: 10:44. Helyrefogadások: I. 50:88, II. 50:72.

IV. **Abonnet-handicap.** Díj 5000 korona. Távoiság 1200 méter. Dreher A. Vadúza (Cleminson) első, gróf Trautmansdorff L. Rosenmontagja (Krousil)

SZÍNHÁZ, ZENE

második, Luczenbacher M. South Starja (Van Dusen) harmadik. Azután Lottó, Kikelet, Csevek, Parthenia, Keringő, Merry Agnes, Bátor, Lassie, Nikita. Máltóságos. Totalizátor: 10 : 54. Helyrefogadások: I. 50 : 172. II. 50 : 100. III. 50 : 116.

V. Eladók versenye. Díj 2000 korona, távolság 1600 méter. Krausz L. Camperdowna (Fries) első, Egyedi L. Ruggieroja (Lewis) második, báró Springer G. Mayorja (Tarl) harmadik. Azután: Perlasz, Ionka, Marco Polo, Kioto, Lope de Vega, Barbarossa II. Totalizátor: 10 : 69. Helyrefogadások: I. 50 : 98. II. 50 : 98. III. 50 : 161.

VI. Háromesvők akadályversenye. Díj 4000 korona. Távolság 3:00 méter. Mautner V. Rosogloja (Rosack) első, Gróf Orsich P. Mademoiselle de Deols (Healy) második, Gr. Lamborg H. Lator II. (Lawton) harmadik; azután Donnerwetter, Olive. Totalizátor: 10 : 39. Helyrefogadások: I. 50 : 118. II. 50 : 209.

VII. Eladók kétversők handikapja. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mr. Redgrey Adozatja (Tarl) első, Blaskovich E. Ez azja (Van Dusen) második, gróf Degenfeld L. Liqueite (Martinkovits) harmadik, azután Garneant, Prognose, Sniap-snap, Menyecske, Vyllar, Derü és Kinós. Totalizátor: 10 : 39. Helyrefogadások: I. 50 : 87. II. 50 : 106. III. 50 : 91.

VIDÉK

(Hunyadvármegye) törvényhatósági bizottságának mai özi rendes közgyűlésén Barscsy Kálmán főispán elnöki megnyitó-beszédében a mai politikai viszonyokra is kiterjeszkedett. Fájjalommal tölti el a mai parlamenti életet, mert nincs széles e világ ország, melynek életműködése annyira össze volna törve parlamentjével, mint ahogy ezt Magyarországon tapasztaljuk. Majd Deák Ferenc érdemelt méltaitta ezután. A közgyűlés további olyamán interpelláció alakjában szóba került a marosillei román feltele. Moravru János dobrai gör.-kel. esperes felbátorodással utasította vissza azt a feltevést melyet a lapok híreszteltek, mintha az itteni románok a magyarok ellen törne és lázadást tervezne. Kijelenti, hogy a románok jó hazaiak és a haza üdvére munkálkodnak. Maru László alispán megjegyzi, hogy a fővárosi hírlapokban vett értesítést, hogy az itteni románok lázongana. hírlapi kaosának tartotta és mit sem tett, mert intézkedések szükségére nem forog fenn. Közöni, hogy az nélküli megburoított hazafias románság itt nyilvánosan utasítja vissza a hazafiatlanság világát körülötti vádját, melyet mint alispán is valótlannak deklarál.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Esküdtbírói ítélet verdikt nélkül. Varga Gyula szombathelyi lapszerkesztő lapjában cikket írt Lobermayer Gyula ipartestületi jegyző és betegsegítő pénztárosi hivatalnok ellen, amelyben különféle visszaélésekkel, lopással és sikkasztással vádolta. Lobermayer ezért sajtópert indított, amelynek alapján a győri törvényszék vádatanácsa Vargát vád alá helyezte és az ügyet esküdtbírók elé utalta. Az esküdtbírói főtárgyaláson szinte páraatlanul állt az esküdtbírók megalkotása után ugyanis felállt dr. Bródy Ernő, Varga védője s felmentő ítéletet kért az esküdtbírók meghallgatása nélkül. Kérelmét azzal indokolta, hogy Lobermayer mint hatósági személy indította meg az eljárást s így jogosan csak a királyi ügyészség képviselheti a vádat, de miután az ügyészség jelen sincs, a bűnvádi perrendtartás értelmében a vádlott jogos vád hiányában felmentendő. A királyi ügyész különben az eljárás folyamán már nyilatkozott is, hogy nem hajlandó a vád képviselését elvállalni. A bíróság elfogadta a védő érvelését és Varga Gyulát az esküdtbírók meghallgatása és bizonyítás nélkül teljesen felmentette a vád alól. Lobermayer ügyvéd semmisségi panaszt nyújtott be, amelyet ma tárgyal a kir. Kuria I. büntetőtanácsa Tanyi János előadásában. Thassy Pál koronagyűzségi helyettes az eljárás megsemmisítését kérte mivel a törvényszék határozott törvénysértést követett el akkor, midőn jogorvoslatra alkalmat nem adott. Dr. Bródy Ernő védőügyvéd viszont azt a tényt kérte megállapítani, hogy a sértett hatósági személy, akinek ügyében a vádképviselet kizárólag az ügyész illeti. A Kuria hosszabb tanácskozás után megsemmisítette az eddigi eljárást s utasította a győri esküdtbírást hogy újabb főtárgyalást tüsszön ki, amelyre a királyi ügyész hivatalból meghívandó. Miután azonban a győri ügyész már az eljárás során kijelentette, hogy nem látja kívázd esetét fennforogni, ebben a jogászai szempontból igen érdekes esetben már most újabb komplikációk várhatók.

§§ Két sajtópér a képeslevelezőlapok miatt. Tóth Béla két évvel ezelőtti cikket írt a képeslevelezőlapokról, felemlítve, hogy ezek nagy része külföldi ársztrálya, amelyvel Ganz Antal levelezőlap-kiadó ársztrálja el az országot. Ez a Ganz Antal német ember, aki még magát Budapestet sem ismeri, mert egy képeslevelezőlapra, amely a Vigszínházat ábrázolja, a Bazilika címet nyomatta. Ezt a cikket antitardálva lenyomatta a Papir című szaklap szerkesztője Barla Lajos is a lapjában. Ganz Antal a kettős támadásra a

Magyarországban válaszul s azzal gyanúsította meg Tóth Bétát, hogy a két lapban is megjelent cikket nem közérdekből, hanem a papirkereskedők érdekében írta. Egyben pedig konstátálta a Magyarországi szerkesztőjével Lovászy Márton országgyűlési képviselővel, hogy a Papir szaklapban megjelent cikk azonos tartalma a Pesti Hírlapban megjelent Esti levelel. Tóth Béla, Ganz Antalnak e válasza miatt rágalmazás címén sajtópért indított ügy Ganz Antal, mint Lovászy Márton országgyűlési képviselő ellen. Viszont pedig Ganz Antal is pörbe fogta rágalmazás sajtóvétségéért Barla Lajost, a Papir szaklap szerkesztőjét, mert ez őt a Tóth Béla tollából származó cikk kommentárjában ültökopott alaknak nevezte s azt állította felőle, hogy ilyen ember, mint Ganz, külföldön legfeljebb a szarvasmarhaállomány gondozásával foglalkozhaték. Ma tárgyalta ezt a kettős sajtópért a budapesti büntetőtörvényszék sajtó-ítélőtanácsa Agorosító bíró elnöke alatt. A tanak kihallgatása után dr. Korchmáros Kálmán ügyvéd s maga Tóth Béla terjesztettek elő a vádat, kérve a két vádlottnak szigorú megbüntetését. Dr. Erdélyi János és dr. Tettileni Armin védők meghallgatása után a törvényszék Ganz Antal bűnsöknek mondogta két rendbeli, sajtó utján elkövetett becsületsértés vétségében, de a büntetőtörvénykönyv 275-§-a alapján felmentette a büntetés alól. Dr. Lovászy Márton országgyűlési képviselőt pedig egészen felmentette a rágalmazás és becsületsértés vádjá alól. Egyben kötelezte a bíróság Ganz Antalt a költségek viselésére s az ítéletnek a Magyarországon leendő közzétételére. Az ítélet ellen a főmagánvádló felebezett, de lelebezett Ganz Antal és védője és a bűnsök megindasáért. A második sajtópér a késő esti órákban békés kiegyenlítésel szintén véget ért. Barla Lajos sajnálátát jejezte ki, mire Ganz Antal visszavonta panaszát s a bíróság beszüntette a további eljárást.

§§ Tízszekeres szelvénylopás. Szelcer Frigyes magiszor 1902. évi május hóban Reinhardt Lipótnál és Szilágyi-utca 5. számú házában lakott albelében. Ugyane lakásban lakott Goldmann Arnold ügynök is testvérével. Május 22-én Szelcer Frigyes Újvidékre akart utazni és ezért 41.200 korona értékű különféle értékpapirjainak 10.000 korona értékű szelvényeit kivette egy zárt szekrényből, hogy azokat is magával vigye. Véletlenül azonban ottelejtette ezeket a szelvényeket az asztalon. Néhány nap múlva, midőn visszatért Újvidékről, a szelvényeket már nem találta ott. Panaszára a rendőrség megindította lopás miatt az eljárást az ismeretlen tettes ellen, de július hónapig a nyomozás eredménytelen maradt. Ebben a hónapban aztán a nyomozásnak meg lett az eredménye. Ekkor Goldmann Arnold, aki az ifj. Schön Armin-féle bank-üzletben jutalék mellett alkalmazott ügynök volt, 4 darab erdélyeszi jelzáloghitelrészvény szelvényt váltott be Pollitzer Samunál a bankégy egyik tulajdonosánál 200 korona árban. Néhány nap múlva Goldmann Arnold testvére Goldmann Samu váltott be egy szelvényt. Így aztán kiderült, hogy ezeket a szelvényeket — melyek Szelcer Frigyes tulajdonát képezték — Goldmann Arnold lopta el. Goldmann Arnoldot, bár tagadta a lopást, a rendőrség letartoztatta s a belezett vizsgálat után a kir. ügyészség lopás bűntette miatt nyújtott be elene vádiratot. Goldmann Arnold a vádirat ellen kifogásokkal él, melyeket ma tárgyal a törvényszék vádatanácsa Ozarán táblai bíró elnöke alatt. A vádatanács Goldmann Arnoldot vád alá helyezte ugyan lopás bűntette miatt, de errendette azonnali szabadiábra helyezését.

§§ A sikkasztó ügyvéd. Dr. Grün Ede fővárosi ügyvéd ellen tudva-evőleg többrendbeli bűnvádi feljelentés tettett a mult év folyamán. A vizsgálati lekeritette, hogy az ügyvéd egész csomó sikkasztást követett el fele kárára. Így a volt Nemzeti Szálloda tulajdonosát, Wünsch Aliréd bécsi lakost csapta be mintegy 20.000 forint erejéig, Machán Gusztávot és Annát pedig 5000 korona és Quarada Ferencet 250 korona összeg erejéig károsította meg. A budapesti ügyvédi kamara a magáról megfélekezett ügyvédet azonnali felügyesztette ügyvédi gyakorlatától és most végképpen kitűrtette tagjai sorából.

Ma tárgyalta a kir. tábla III. büntető tanácsa dr. Grünnek és társainak Machán Gusztáv és Anna kárára elkövetett sikkasztást. Vádlottársai voltak nagybátyja, Urányi Miksa Állatorvos és két volt segedő, Pető József és Radó-Rosenbaum Zsigmond. Utóbbi kető azért került a vádlottak padjára, mert olyképp akarták a sikkasztó principalist megmenteni, hogy hamis tanuságot tettek arról, hogy Machán — egy jámbor német hentes — az elsikkasztott ésszeget kölcsönbe adta dr. Grün nagybátyjának, Urányinak. Machánék ugyanis házat vettek s ennek vételárát adták dr. Grün Edének, hogy tegye le az eladó kiskoruk javára az árvaszékéül. Dr. Grün azonban elsikkasztotta az ésszeget s midőn Machánék erre rájöttek, azzal mentogte magát, hogy hiszen Machánék jóváhagyásával adta az ésszeget kölcsönképp nagybátyjának, Urányi Miksának. Két írói alkalmazotja Pető és Radó pedig megerősítettek principalistuk eme furfangos csalását. A törvényszék dr. Grün Edét egyéül börtönre ítélte, három vádlottársát pedig felmentette, mivel kiderült, hogy ezek csupán eszközök voltak az ügyvéd manipulációinak fedezésésénél. A kir. táblán Fucz Lajos bíró egész délelőtti referálta és ismertette a megiehetősen bő anyagot és a tárgyalási jegyzőkönyvet. A délutáni tárgyaláson

dr. Grün Ede védője néhány újabb tanu beidézését kérte, amelynek a kir. tábla e'egyet tévén, a tárgyalást elnapolta.

§§ Börtönre ítélt káplán. Sopronból táviratozák: A soproni törvényszék Csemadia Pál mezővárosi káplánt csalás büntetéért két évi börtönre ítélte. Csemadia 1899-ben adminisztrátor volt a soproni megyei Belet községben, ahol ezer forint kölcsönt vett fel. A kölcsön esedékessé válásakor kiderült, hogy az adóslévelén szereplő kezesek névalírása hamis. A mai ítélet négy év óta folyó bűnvádi eljárás eredménye.

§§ Hurbán Svetozár ígatási pöre. A hírbedt pánszláv agitátor Hurbán Svetozár egy alkalmat sem mulaszt el, hogy fogait ne vicsorítaná a magyar nemzet ellen. Csak a minap volt egy látásit küre a törvényszék előtt s ma tárgyalta a királyi Kurian az a semmisségi panaszát, amelyet ama ítélet ellen nyújtott be, amely őt ígatás miatt két hávi államfogházra ítélte. Alkalmat ez ítéletre Hurbán az a cikke szolgáltatót, amely a Turóc-Szent-Mártonban megjelenő Narodni Noviny című tót újságban a mult évben megjelent. A cikkben többek között ez foglaltatik:

A mi életünk, nemzetiségünk és drága tót nyelvünk ellen törnek (t. i. a magyarok). A tót nép becsülete, sőt mi több kenyerünk, hazánk és gyermekeink jövője ellen törnek! Szóval, mindenünk ellen törnek!

A közlemény többi részeiben is a legszemérmelenebb és legféltelenebb ígatás foglaltatik. E cikkért az ügyészség vádindítványt nyújtott be s ennek alapján vád alá is helyezte Hurbánt a törvényszék. Az esküdtbírói főtárgyaláson Hurbán persze mindenféle ígatási és látásit szándékot letagadott. Az esküdtök azonban bűnsöknek mondogták ki a vádlottat az ígatásról s a törvényszék ez alapon két hávi államfogházra és négyezáz korona pénzbírságra ítélte. Az ítéletet ma a kir. Kuria I. büntetőtanácsa Tassy Pál koronagyűzségi helyettes indítványára a semmisségi panasz elutasításával jóváhagyta.

§§ Az anyai szív. Érdekes bűnpert tárgyalta ma a budapesti büntető törvényszék. Özevgy Rékán Jánosné, ki itt állott szolgálatban, egy 36 koronát tartalmazó pénztárcát lopott gazdájától. A vádlott azzal védekezett, hogy kis gyermekének taráspénzét meg kellett fizetni, de semmi pénze sem volt s így anyai szíve inkább a lopást választotta, semmint gyermeke éhezzen. A királyi ügyész a vádlottat a minősített lopás bűntettében kérte bűnsöknek kimondani, a törvényszék azonban a nyomós enyhítőkörülmények tekintetbe vételével csak a lopás vétségében mondogta ki bűnsöknek és büntetését a rövid vizsgálati fogság-gal kitűrtöttek véte.

§§ Vesszedelmes páciens. A fővárosi betegsegítő egyesületet orvosi körében a mult év június havában megdöbbenést kellett az vakmerő támadás, amelyet Winter Mór szobafestő intézett dr. Darvas Sándor Zión-egyleti orvos ellen. Junius 8-án délután dr. Darvas Sándor oszmóri-uti lakására több beteg jött el az orvosi rendelő óra idejére. Ezek között volt Winter Mór is. Az orvos az érkezés sorrendje szerint vizsgáta meg a betegeket. Ez sehoggy sem tetszett Winternek s haragjában előbb egy másik pácienssel aztán pedig magával az orrossal vezett össze. Az orvos csendesítő szavaira az izgalt természetű ember annyira dühbe jött, hogy dr. Darvas ökölel szemén is vágta. Dr. Darvas ez ütés következtében szemén oly súlyos sérülést szenvedett, hogy teljes felgyógyulása dr. Mohr egyetemi tanárségéd, szem-specialista orvos szakvéleménye szerint 19 napig tartott. Dr. Darvas Sándor orvos panaszára a büntetőtörvényszék Winter Mór szobafestőt súlyos testi sértés büntetéért helyezte vád alá. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszéknek Cseke bíró elnöke alatt ítélező tanács. A bíróság bűnsöknek mondogta ki Winter Mór a súlyos testi sértés vétségében s ezért 30 korona 10- és 20 korona méltékpénzbüntetésre ítélte.

EGYESÜLETEK

(A Budapesti Társasokör) nevelés-utcai helyiségében tagjainak élénk érdeklődése mellett tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlését. Többen hangsúlyozták, hogy a főváros VII. kerületének külső részében a Társasokör minden tekintetben hasznos és nemes misszióra van hivatva. Abonyi József tartalmas elnöki megnyitója, a pénztári jelentés, valamint a tisztakar kiegyesztése után lelkes ovációban részesítették a kör tagjai érdemudus elnöküket, dr. Abonyi Józselet, biztosítván őt továbbra is szeretetükről.

TÁVIRATOK

Fécs. október 20. Ó felsége ma délelőtti külön kihallgatáson fogadta a porosz Ferenc császáról elnevezett granatosezred Berlinből ideérkezett újonnan kinevezett parancsnokát, Quast ezredest. Majd pedig Boddien alezredest. Nevezett tiszték délután koszorut helyeznek a kapucinusok sírboltjában Rudolf trónörökös sírjára.

Bécs, október 20. Dr. *Koerber* miniszterelnök ma délelőt Triestbe utazott a dr. *Koerber* Lloyd-hajó vízrebocsátására.

Madrid, október 20. *Alfonz* király ma reggel ideérkezett.

Páris, október 20. *Loubet* elnök aláírta a *Dessir-jez* táborkodó párisi katonai kormányzóvá kinevező okiratot.

Washington, október 20. Roosevelt elnök a kongresszust november 9-ére rendkívüli ülészakra hívta egybe, hogy a Kubával létrejött kereskedelmi egyezményt tárgyalják.

New-Castle, október 20. *Chamberlain* este odaérkezett, hogy egy gyűlésen beszéljen. A lelkesült ovációk közé, melyekkel nagy néptömeg üdvözölte őt, *pisszegés* is vegyült.

Olasz kormányválság.

Róma, október 20. Több lap szerint a *Zanardelli*-kormány lemondása közvetlenül küszöbön áll. A minisztertanács már holnap délután 5 óra körül egybegyűl és tanácskozik a lemondásról, mely *Zanardelli* egészségügyi állapota miatt vált szükségessé. A *Giornale D'Italia* és *Osservatore Romano* azt állítják, hogy *Zanardelli* futárán San-Rossoréba a királyhoz levelet küldött, melyben egészségi okokból felmentését kéri. A *Popolo Romano* azt mondja, hogy *Zanardelli* egészségi állapota olyan, hogy veszedelem nélkül nem maradhat hivatalában.

A óár Párisban.

Róma, október 20. A Messaggio szerint félhivatalos körökben határozottan azt hiszik, hogy az orosz cár jövő tavaszszal, kevéssel *Loubet* látogatása előtt vagy után Rómába jön.

A szkupstinából.

Belgrád, október 20. A *szkupstina* elfogadta a Törökországgal való szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot.

Zavargás Belgiumban.

Brüsszel, október 20. A Mons mellett lévő Anaregnonban vasárnap este a községi választások alkalmából zavargás volt. Amidőn a zavargók egyikét a csendőrség letartóztatta, társai pártjára állottak, majd a tanácsház ablakait betörték és megkísérelték annak kapuját betörni. Monsból lovas-ösendőrséget hívtak, mely a zavargást hamarosan elnyomta. Az éjjel egy munkást egy más faluban ismeretlen tettesek megtámadták és löszurással megölték.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 20. Greif A. szabókéllék-óég 200.000 korona passzívával fizetéképtelenné vált.

Bécs, október 20. A szilvaüzlet egész Boszniában nagyon rossz volt. Középsé természetesen gyakran 4000 vaggon szilvaszállítmány indult el Boszniából, most a legerősebb napon alig szállítottak el 1000 vaggonnal. Minthogy az árak is 60-80%-kal rosszabbodtak, termédek sok szilvakereskedő fizetéképtelen lett. A rossz szilvatermés egész Boszniára nézve nagy csapás.

Triest, október 20. A tőzsde kistermében ma volt az osztrák nagyiparosok szövetsége triestii osztályának alakuló gyűlése. Az elnök megválasztása után dr. *Auspitz*, a szövetség vezértitkára beszélt Ausztria gazdasági téren való állásfoglalásáról Magyarországától való elválás esetére. Kijelentte, hogy az osztrák ipar kívánja a kiegyezést, de nem akar struopolitikát és nem akarja a szemet bekötni a Magyarországtól való elválás lehetősége előtt, miért is szükséges az ez esetre való készülődés. Jelen volt a kormány képviselője is.

Prága, október 20. A kereskedelmi kamara határozatot fogadott el a cukorfogyasztási adó leszállítása érdekében és a *Magyarországra kiviendő cukor* pótlásértében.

Bécs, október 20. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladottak *buza*: tiszavidéki 78-82 kg. 8.25-8.65 K., marosi 78-80 kg. 8.20-8.45 K., tót felvidéki 75-80 kg. 7.75-8.25 K., *Ross*: tót felvidéki 6.65-6.70 K., postmezei 6.55-6.75 K., osztrák 6.50-6.70 K., *Arpa*: 7.10-8.50 K., közép-dunai állomásokról 6.40-7-15 K.; magyar tengeri 6.50-6.70 K.; magyar zab 5.70-6.20 K., válogatott 6.70 K., régi 6.-6.75 K.

New-York, október 20. (Törvényközlöny.) *Zárlat.* *Gyapok*: New-Yorkban helyben 9.80 (9.70). Októberre 13.53 (13.32). Január 9.05 (9.45). New-Orleansban helyben 10.1/2 (10.1/2). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 9.10 (9.10). Stand white Philadelphianban 9.05 (9.05). Refined in Cases 11.80 (11.80). Credit Balances at Oil City 1.61 (1.67 1/2). — *Zsír*: Western steam 7.- (7.10). Rohe és Brothers 7.35 7.35. — *Tengeri irányzata* állandó. — Októberre —. — (—). — Dec-re 60.1/2 (50.1/2). — Májusra 48.- (48.-). — *Buza* irányzata állandó. — Páros ószi helyben 86.- (86.1/2). — Októberre —. — (—). — Dec-re 86.1/2 (87.1/2). — Májusra 82.1/2 (83.1/2). — Juliusra —. — (—). —

Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Káv*: lair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). — Októberre 5.- (2.25) Január 5.30 (5.25). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3.70 (3.70). *Cukor*: 3.1/2 (—). — 3.1/2. *Ó*: 25.50-25.87 (25.75-26.-). *Réz*: 13.- — 13.12 (13.- — 13.12). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 20. (Törvényközlöny.) *Zárlat.* *Buza* irányzata állandó. Októberre 61.1/2 (61.-) Dec-re 80.1/2 (80.1/2). — *Tengeri irányzata* állandó. Októberre 43.1/2 (43.1/2). — *Zsír*: Októberre 6.40 (6.15) Dec-re 6.42 (6.22). — *Szalonna* short clear 7.87 (8.06). — *Sertészs*: Októberre 10.95 (11.-). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Petrarca. Budapest I. Mai küldeménye így szól:

Bü-hang.

— Szonett. —

Mért némul ajki rózsád, hogyha kérdem?
Bü-lényed átka mért, hogy visszatér?
Vad szófukarság, mint sötét fűzér,
Borong, halk menny-nő! rajjad se nem érdem.

Előtted porba hullong jobbi térdem,
Szemből csobban gyöngyös bánat-ér,
Mig öszleg borzong künn a sétatér,
És zúg a szellő tél-időre mértén!

En-lényem től büra lendít engem,
Mig szúm keszervit vér-riembe zengem.
Kín-dulla, ömlengő kebel-tusán!

Hűhű török nem fityén úgy a gyaurra,
Miként te, hű hivedre, drága Laura,
Szerelme sorvasztó augusztusán!!!..

Reméljük, ezentul nyugton hagy bennünket.

II. Több ilyen intézet van; például a Lípótmező, továbbá a Schwarzer-léle szanatórium.

R. S. Balassa-Gyarmat. Ártalmára válhatnék az ügynek ha magánbeszélgetések anyagát használnák föl. — **H. I. Kolosvári**. A selmecbányai érdekezeti akadémia igazgatósága megküldi a pályázatot amely minden részleire ad felvilágosítást. — **F. Beszterczeványa**. A keresznevűk jegyzékét minden kalendáriumban meg találhatják. — **N. Z. Irjon** valamely ismerősenek vagy barátjának. akik az igazságügyminisztérium iktatójában megkaphatják a beadvány számát. — **Sz. Gy.** (A *Janicsárok*). Érdekes kis tanulmány, de teljesen nélküli az aktualitást. — **F. I. Esztergom**. Költeménye szép és tartalmas, de mikor megkaptuk, már el voltunk látva alkalmi költeménynek. — **Fémernők**. Budapest. Országos magyar királyi Zeneakadémia (Andrássy-ut 87.); Nemzeti Zenede (Urvilág-utca 14.); Somogyi Mór zenekonzervatóriuma (Erzsébet-körút 44.); Krausz Gusztáv ferenovári zeneiskolája (Soroksári-utca 31.). — **Othton. Kassa**. A *Magyar Közélet* szerkesztője dr. Halmi Elemér, kiadóhivatala: V. Kálmán-utca 10. — **R. F. Dombóvár**. A nyelvtan Singer és Wolfner könyvkereskedésében (Andrássy-ut 10.) megrendelhető. — **Gyoraszent**. Ha különben egészséges a gyermek, a vonat ringása nem árt neki.

KÜLÖNFÉLÉK

Az igazihoz.

Asszonyok ölében, puha, fehér vállán
Feledést kerestem,
Nyári napnak forró, kéjterhes sugara
Ragyogott felettem,
Kristályos kehelyben gyöngyözött a pezsgő,
Igyunk pajtás, rajta!
Ma még nyakam déleceg... holnap tán a halál
Rabigába hajta.

Feledést kerestem... Dacos volt a lelkem,
Kemény, mint a szikla,
Melyről hulló zápor, sújtó sebes villám
Törten pattan vissza,
Nem kellet te néked?... Te se kellessz nekem,
Nyílik ezer róza!
Ha te megsebzted, másik szívedt majd én
Tapsok a porba.

Habos fehér párnán nem tudok pihenni,
— Harang szavát hallom —
Fáradt pilláimra nem borul le álom,
— Ott áll az az asszony —
Mámor ólomcsúlya hiába hull reám
— Másnak lett a párja!
Áldást mondott a pap... neki talán áldás,
Nékem pokol átka.

Elmegegyk én innen, elbujdosom messze,
Hiremet se hallod,
Tán csak a vándorló madár szárnya éri
Azt a távol partot,
Idegen csillagok néznek ott a földre,
Te nem látod őket,
Szellő onnan nem hoz üzenethordozó
Rózsaszín felhőket.

Nem tudod meg soha az én nagy szerelmem,
Szörnyű vágyódásom,
Nem tudod, hogy te vagy, mindig is te voltál
Mindenem, világom.
Tán te is szeretted?... Késő. Azt esküdted:
„Holdod, holdomiglan!”
Mem kellettem néked... dacból mást öleltem,
Titkon érted sirtam.

Dénes Tibor.

— **A betegeket gyógyítani kell.** A betegek gyógyításának kötelezettségét minden modern államban törvénybe iktatják. A mi törvénykönyvünk is ismeri és bünteti a közegészségügyi kihágásokat, de sajnos, nem elégséges az ellenőrzés és a hatósági jóakarat megtörni a nép nembánomságán és csökkönnyöségén. Faluhelyen még ma is nagyon megdondolja a nép, hogy mikor vigye orvoshoz a betegét, szive-sebben fordul a javasasszonyhoz, kuruzslóhoz. Angliában nagyon szigorúan veszik az ilyen dolgokat és a lapok most írják meg néhány olyan esetet, hogy szigorúan megbüntették olyan betegeket, akik csak azért nem fordultak orvoshoz, mert a kórház és orvosi kezelés elvonja őket! kenyérkereső-foglalkozásuktól. Néhány ilyen esetet közöl a *Jó Egészség* legutolsó számában. Egy londoni munkást például tíz shillingre büntették meg, mert himlőjét nem gyógyította. Szegénységével védekezett és azzal, hogy a gyógyítást elvonta volna rendes napi foglalkozásától. Ezt a megokolást enyhítő körülményül tudták be neki. Egy new-castlei szabót azonban már száznegyven shilling pénzbírsággal sújtottak, mert három hétig ugyancsak himlőbetegséggel dolgozott. A munkaadója megkapta a betegséget és bele is halt. Egy londoni asszonyt, aki skarlátos gyermekét sétálni vitte, negyven shilling bírsággal büntették.

— **A nő eredete.** A keleti népek hitregéje oly szép, oly megkapó, hogy a legkomolyabb ember is gyönyörködik bennük. Egy angol tudós a hindu mitológiában, a következők érdekes legendát talált a nő eredetéről.

Paradrahma a világ alkotója bement műhelyébe, hogy megformálja a nőt. Azonban kedvetlenül tapasztalta, hogy a férfi megalkotásánál az összes jó tulajdonságokat felhasználta. Mely gondolatokba merülve hánytavetete fejében a terveket. Végre a következő eredményt jutott. Sorra vette a hold gömbölyűségét, a kigyó hajlékonyságát, a folyondár tapadó tulajdonságát a nád ingatag voltát, a fű puhaságát, a virág díszét, a nap enyélgő sugarait, a galamb szűrségét, a felhők könnyeit, a nyul félénkségét, a tigris könnyörtelenségét, a páva hiuságát, a papagály bőbeszédűségét, a maoska alattomoságát, s *Paradrahma*, a hatalmas teremti összeszerelvén mindezeket, megalkotta a férfi társát, az asszonyt.

— **A cigarettagyártás.** Hogy milyen dohányból készül a cigareta, az bizonyára érdeklí a csibuk és cigareta barátai. A Dohányárusok Közölgének szakszerű ismertetése szerint a legdrágább dohánylevél a Giubek-fajta. Finomság dolgában követi a Kir, ezután pedig a Purzicsán jön. Természetesen a felső levelek sokkal értékesebbek mint az apró belsek. Ezek a dohányok mind macedon-fajták. Rendszeres keverni szokták őket, s így állítanak elő belőlük különböző finomságú fajtákat. A dohány megvágása előtt legfontosabb dolog a levél előkészítése. Ez abból áll, hogy a levelet annyira nyírkozták, hogy ne törjön, se meg ne perzsesedjék. Csomagolva 10 százalékos nedvességet tartalmaz, hogy mire a publikum kezébe kerül, nagyon ki ne száradjon. A cigarettákat már teljesen szárazon csomagolják.

— **A portói bor.** Érdekes anekdotát elevenít fel egy nemrégien megjelent angol könyv, amely North Peat angol diplomatának hatvanasévekbeli levelezését tartalmazza. Többek közt Rossini-rol, a híres zeneszerzőről is ír, akit igen szeretett don Louis portugál király. A király egy alkalommal olyan régi portói bort ígért Rossininek, amilyent csak a királyi pincékben Griztek. A mester tudomásul vette ezt a kijelentést és türelmesen várt az ajándék megérkezésére, amely egyre késelt. Rossini azonban nem volt az az ember, aki belenyugodott volna abba, hogy valami megígért dolgot ne kapjon meg és ezért tollat fogott és a következő sorokat írta a királynak:

— Felsőg. Ön nekem valami portói bort ígért, amelyet eddig még nem kaptam meg. Felsőgéd minden bizonynyal nem feledkezett meg ígéreteről, mert uralkodók nem szoktak megfeledkezni ilyesmirel; de engedje meg figyelmemetem arra a körülményre, hogy én már nagyon öreg vagyok és hogy már nincs sok vesztieni valóm.

A király természetesen megértette a célzást és Rossini megkapta a portói bort.

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Table with 2 columns: Date and Value. Rows include Októberi buza 1903, Áprilisi buza 1904, Októberi rozs 1903, Áprilisi rozs 1904, Októberi zab 1903, Áprilisi zab 1904, Májusi tengeri 1904.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with 2 columns: Date and Value. Rows include Októberi buza 1903, Áprilisi buza 1904, Októberi rozs 1903, Áprilisi rozs 1904, Októberi zab 1903, Áprilisi zab 1904, Májusi tengeri 1904.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table with 2 columns: Date and Value. Rows include Októberi buza 1903, Áprilisi buza 1904, Októberi rozs 1903, Áprilisi rozs 1904, Októberi zab 1903, Áprilisi zab 1904, Májusi tengeri 1904.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsdé változatlan külföldi jegyzésekre igen szűk keretben mozgott, az irány tartózkodó volt és a forgalomba került értékekben lényegtelen változások fordultak elő, csupán Osztrák-Magyar Államvasut maradt szilárd. Zárlat felé a többi értékek gyűngültek.

A valuta-piac változatlan. Előtőzsde gyűngült.

Előtőzsde: Osztrák Hitelrészvény 661.75-660.25. Magyar Hitelrészvény 732.-730.75. Osztrák-Magyar Államvasuti részvény 659.75-659.-. Rimamurányi Vasútrészvény 468.-. Jelzőalagút részvény 517.50-516.-. Közüti vaspálya-társaság 608.-6-8.50. Salgótarjáni kőszénbánya 548.-550.-.

Déli tőzsde, Kedvellen. A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák hitelrészvény 661.50-660.75-661.-. Magyar Hitelbank részvény 731.75-729.75-730.-. Osztrák-Magyar Államvasuti részvény 658.-. Rimamurányi vasúti részvény 468.50-468.-467.50. Magyar Leszámlító bank részvény 454.-. Közüti Vas-pálya részvény 606.-605.75. Városi villamos vasut részvény 314.00. Magyar Aranyjárdék 113.50. Magyar Koronajárdék 93.05-93.-korona.

1/2 óraker zárul: Osztrák Hitelrészvény 632.-. Magyar hitelbank részvény 731.25. Leszámlítóbank részvény 454.-. Rimamurányi vasúti részvény 468.-. Osztrák-magyar államvasuti részvény 658.-. Közüti vasut részvény 606.-. Városi villamos vasut részvény 314.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Csaknem önkénytelenül szemei irányát követve, elnéztem a rózsis felhőket, amelyek lassan mindig újabb és újabb alakokat öltöttek, a kettős hegylancokat, amelyek a tónak Porlezza felé vezető kanyarulata mentén húzódnak el és melyeknek ormai mintha elmerülnek a tó nyugodt tükreben, aztán megint visszatértem azon a nagy uton utitársam bánatos, gondteljes arcához.

Mit nem adtam volna érte, ha olvashattam volna e férfi gondolataiból?

És éppen meg akartam őt szólítani: de ebben a pillanatban aztán eltávozott mellőlem és néhány habozó lépés után a fedélzet szélső végén telepedett le.

Az őrdögbe, — mormogtam és bosszusan megfordultam. De nem egykönnyen szabadulhattam meg gondolataimtól: egy pillanatrai gyöngye erőlködés után újra kerestem és követtem szememmel ismeretlenemet. Ezuttal azonban eltökéltem magamban, hogy egyebet nem csinállok. Es most észrevettem, amire kezdetben nem figyeltem, hogy tetőtől talpig feketében volt.

Lásd, — szóltam magamban és mind buzgóbban taglalni kezdtem a dolgot, — ez bizonyára nem olyan utas, mint a többiek mind; ha ugyan az, mert az ember nem szokott utazni a málnának minden nyoma nélkül; nem is valami unatkozó ember, aki szórakozás végett utazik, mert akkor valamivel több jókarat mutatkoznék szándékában és legalább olyan lenne, mint aki mulatni akar, ide-oda járkalba és csevegne a szomszédokkal és nem szoknék előlük és nem gubbasztana egy magányos pordon. Aztán az unalom nem von oly mély barázdákat az arcra és nem kényszeríti az embert arra, hogy gyaaszt viseljen.

Nagyszerű! Csöngtetnek, megérkezünk. És hirtelen visszatérve a magam ügyeihez, figyelmetlenül tekintetem magam körül.

Mi történt? — mormogtam aztán halkán.

Mi történt? — ismétlé a papoknak, jó szomszédaimnak egyike.

Mi történt? — folytattam én — ez vagy

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 56.-62.-korona, vörös aprószemű 48.-52.-korona, vörös erdőlyi — korona, vörös bánási — korona, középszemű 54.-56.-korona, nagy szemű 58.-61.-korona. Disznózsír: budapesti 66.50-67.-korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 57.-57.50 korona, 3 darabos 57.50-58.-korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — korona. 120 darabos 17.-17.50 korona, 100 darabos 19.25-19.75 korona, 85 darabos 21.50-22.-korona, azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 16.-16.50 korona, 100 darabos 18.75-19.25 korona, 85 darabos 20.75-21.25 korona. Szilva: sláviai 18.50-19.-korona, szerbiai 16.75-17.-korona, azonnali való szállítással.

A bécsi értéktőzsde.

Az a körülmény, hogy Lukács pénzügyminiszter mai kihalgatása döntés nélkül végződött, a mai előtőzsdén meg fokozta a tartózkodást, annyira, hogy az üzlet csaknem teljesen paragott, az alapirányzat azonban ennek dacára is barátságos maradt és az árfolyamok alig változtak. A sorompóban a forgalom kissé élénkebb volt.

A déli tőzsde nyugodt magatartással nyit meg.

Bécs, október 20. (Magyar értékek zárlata) 4% os aranyjárdék 118.25. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegye 155.-. Magyar vasúti kölcsön estiben —. Magyar keleti vasúti állami kötvény —. Magyar leszámlító- és pénzügybank 453.-. Rimamurányi vasútrészvény 467.50. Magyar koronajárdék 97.90. 4% os Magyar földtérlem. kötvény 97.55. Magyar hitelbank részvény 731.-. Magyar nyeregenyi kölcsön sorsjegye 205.25. Kaasa-oderbergi vasúti részvény —. Magyar keresk. bank —. Magyar cukoripar —.

Bécs, október 20. (Osztrák értékek zárlata) 4% os papírjárdék 100.10. 4% os osztr. aranyjárdék 119.90. 1890-os sorsjegye 153.25. Osztrák hitelrészjegye 457.-. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyesület 482.-. Osztrák-magyar bank 1597.-. Déli vasút 78.50. Dunagőzhajózási részvény 863.-. Dohányrészvény 355.-. Császári és királyi arany 11.25. Német bankváltók 117.35. 4% os osztr. járdék 100.-100.60. Osztrák koronajárdék 100.05. 1884-iki sorsjegye 250.-. Osztrák hitelintézet részvény 600.25. Unionbank 624.50. Osztrák Länderbank 417.50. Osztrák-magyar Államvasut 657.75. Elbavölgyi vasút 415.-. Alpesi bányarészvény 384.25. 20 frank. arany 19.06. Londoni váltó 239.32 Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Lapót kohó 290.30 Az irányzat tarott.

Bécs, október 20. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 661.75. Magyar hitelrészvény 731.50. Angol-Osztrák bank 272.52 Bécsi bankjegyesület 482.50 Union bank 525.-. Länderbank 418.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 658.25. Déli vasut 78.75. Elbavölgyi vasut 416.-. Eszaknyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 355.50. Rimamurányi vasut 467.50. Alpesi bányarészvény 385.25 Májusi járdék 100.10. Magyar koronajárdék 97.90. Török sorsjegyek 128.25. Német birodalmi márua 117.21-117.36. Napoleon'or 19.05

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 20. (Utasok tudósítása.) New-yorki tegnapi gyenge árfolyamok és alacsony londoni és párisi jegy-

zésekre a tőzsde az idő első felében kevéssé volt egyéges, de az alapirányzat viszonylag szilárd volt. A bankrészeny-piac nem teljes árfolyammal indult, azonban megmaradt az első árfolyamok magassága. Montanértékek hasonlóképp egyenetlenek voltak, később megtartották értéküket. Fondok nyugodtak. A vasúti részvények piacán Gotthard és Prinz-Hendrik vasútrészvény gyengültek. Canada-Pacific New-Yorkra nyomott és lanyha. Hajózási részvények kevéssé változtak. Tudósítások az állapot változásai, Montanértékek valamennyire esnek. Magánészámítolási kamatláb 3 3/8%. Utánépény 4 1/2%.

Berlin, október 20. (Zárlat) 4% os papírjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 101.70. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 98.10. Osztrák-magyar államvasut 141.10. Kaasa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.15. Magyar vasúti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 191.40. Altalanos vilámmossági Eöison 191.75. Gelsenkirchener 194.-. Laura-kohó 206.25. 4% os osztrákjárdék 100.20. 4% os magyar arany járdék 99.60. Osztrák hitelrészvény 208.10. Déli vasut 15.90. Károly-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.25. 4% os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 13.50. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 154.10. Harpeni 187.80. Az irányzat gyengébb.

Berlin, október 20. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4% os magyar aranyjárdék 98.10. Magyar koronajárdék 208.25. Osztrák hitelrészvény —. Osztrák-magyar államvasut 141.10. Déli vasut —. Eszaknyugati vasut 216.25. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek késszép —. Buschtchiraderi —. Orosz bankjegy —. (Utimo.) Lombard —.

Páris, október 20. (Zárlat) Osztrák-magyar Államvasut —. Új török konzol 35.-. Egyiptomi járdék 158.95. Osztrák Länderbank —. Párisi bankrészeny 116. 3% os francia járdék 96.72. 4% os spanyol járdék 92.87. 3% os törlesztési járdék 672.-. 4% os Crédit foncier de France —. Alpesi bányarészvény —. 4% os 1890. román kölcsön 88.40. Görög kölcsön —. Váltó Olaszország 1/2 1/2 pari. Váltó Amsterdam 206.18. Váltó Brüsszel 1/2 1/2 pari. Váltó Beirs 497.50. Chartered 60.-. 5% os holland kölcsön 112.-. Magyar aranyjárdék 101.20. Déli vasut —. Váltó Londona 251.45. Osztrák aranyjárdék 100.80. Osztrák járdék 132.25. Meridional vasut 684.-. 4% os olasz járdék 108.25. Ottomankbank 589. 3% os francia járdék —. Osztrák földhitelintézet 1305. Déli vasúti elsőbbségi kötvény 322.-. 4% os 1896. román kölcsön —. Dohányrészvény 392.-. Váltó Bécsre 103.95. Váltó német piacokra 121.84. Rio 12.35. East Rand 174.50. Randfontein 61.50. Magyar Jelzőalagút 550.-. Az irányzat bgyádt.

Frankfurt, október 20. (Zárlat) 4% os papírjárdék 100.90. 4% os osztrák aranyjárdék 101.75. 4% os magyar aranyjárdék 99.75. Osztrák hitelrészvény 207.90. Osztrák-magyar államvasut 141.10. Eszaknyugati vasut —. Buschtchiraderi vasut —. Londoni váltóár 204.05. Bécsi bankjegyesület 122.10. Villamos részvény 136.70 3% os magyar aranykölcsön —. 4% os osztrákjárdék 100.85. Osztrák koronajárdék 100.30. Magyar koronajárdék 98.20. Osztrák-magyar bank 114.20. Déli vasut részvény 16.-. Elbavölgyi vasut —. Bécsi váltóár 8520.-. Párisi váltóár 811.75. Unio bankrészeny —. Alpesi bányarészvény 193.-. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 20. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arólyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208.-. Német bank 216.80. Disconto 191.60. Serlimi kereskedelmi bank 158.40 Gelsenkirchener 206.10. Harpeni 189.30. Laura-kohó 236.75. Olasz járdék —. Hilberna 199.70. Az irányzat gyengébb.

Hamburg, október 20. (Zárlat) 4% os osztrák járdék 100.60. 1890. sorsjegye 154.-. Déli vasut 15.80. 4% os Osztrák aranyjárdék 101.50. Osztrák hitelrészvény 208.45. Osztrák-magyar államvasut 141.-. Olasz járdék 103.20. 4% os magyar aranyjárdék 99.90. Az irányzat nyugodt.

Vizálla.

Table with columns: Location, Name, and Value. Rows include Dun, Tissa, Morva, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Zaborca, Ung, Tissa, Gy. Fehérvár, Maros, Temeš, Beszterce.

Budapest-kőbányai serteskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 20. A sertesüzlet irányzata: változatlan. A Haszti sertesek ára: I. A Magyar első erendű. Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli sulyban 107-108 fillérg. Öreg közép (páronkint 300-340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) 113-114 fillérg. Fialat közép (páronkint 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 113-115 fillérg. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — II. Magyar s r e d e t i: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronkint 240-260 kilogramm sulyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronkint 250-320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. IV. Romániai eredetű (Stachl): Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 300 kilogramm felüli sulyban) 116 — 117 fillérg. Közép (páronkint 240 kilogramm felüli sulyban) 116 — 117 fillérg.

